

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark

2024

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2024

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Ekonomisk statistik och analys

Förfrågningar Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar,
hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2024 MI 41 Rapport 2025:02

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land

Producer Statistics Sweden

Enquiries Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Formally protected forest land, voluntary
set-asides, consideration patches and unproductive forest land

ISSN: 1654-3947 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2025: MI41BR2502_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Innehåll

Fyra former av skogsmark	6
Sammanfattning	6
Formellt skyddad skogsmark.....	8
Frivilliga avsättningar	8
Hänsynsytor	9
Improduktiv skogsmark	9
Skogsmark i Sverige	10
Överlapp mellan former	11
Regional statistik	12
Naturgeografiska regioner (SUS)	12
Landsdelar.....	14
Arealer som har tillkommit under 2024.....	15
Nya arealer per naturgeografisk region (SUS).....	16
Nya arealer per landsdel	17
Ackumulerade arealer från 2010	18
Formellt skyddad skogsmark	20
Med överlapp mellan skyddsformer	21
Utan överlapp mellan skyddsformer	22
Fördelning ovan och nedan fjällnära gräns, SUS-regioner	24
Fördelning efter län	29
Formellt skydd nedan fjällnära gräns per län	30
Markägare inom formellt skyddad skogsmark	32

Frivilliga avsättningar	35
Arealer för frivilliga avsättningar	35
Markägare med frivilliga avsättningar	37
Frivilliga avsättningar över tid.....	37
Hänsynsytor	39
Arealer för hänsynsytor	39
Hänsynsytor över tid	40
Slutavverkad areal för skattning av hänsynsytor	41
Markägare med hänsynsytor	42
Improduktiv skogsmark.....	43
Improduktiv skogsmark per region (SUS)	43
Improduktiv skogsmark per län	44
Kort om statistiken	45
Statistikens ändamål och innehåll.....	45
Definitioner och förklaringar	46
Skogsmark.....	46
Produktiv skogsmark.....	46
Former.....	46
Formellt skyddad natur	46
Frivilliga avsättningar	52
Hänsynsytor	52
Improduktiv skogsmark	53
Regional fördelning	54
Statistikens framställning.....	57
Formellt skyddad skogsmark.....	57

Frivilliga avsättningar	61
Hänsynsytor	61
Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen	63
Statistikens kvalitet	64
Formellt skyddad skogsmark.....	64
Frivilliga avsättningar	66
Hänsynsytor	66
Improduktiv skogsmark	67
Förändringar jämfört med föregående års statistik	68
Formellt skyddad skogsmark.....	68
Frivilliga avsättningar	68
Hänsynsytor	68
Revideringar.....	68
Bra att veta.....	69
Information hos andra myndigheter.....	69
Tips vid användning av statistiken	70
Markägare, klassificeringar i statistiken	70
Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land	72
Summary	72
List of terms	75

Fyra former av skogsmark

Sammanfattning

Här redovisas en sammanhållen statistik för fyra former av skogsmark:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark

I den officiella statistiken summeras inte arealer och andelar för de fyra formerna. Det beror på flera faktorer, bland annat att det är stora juridiska skillnader mellan formerna avseende hur de kan påverka markanvändningen där de är belägna. Det finns även stora skillnader i metoderna för hur arealer beräknas, till stor del beroende på vilka dataunderlag som finns tillgängliga. Dessutom är inte statistiken värderad i relation till nationella eller internationella mål. Allt detta kan leda till att summeringar blir missvisande.

Revideringar – ändring av tidigare publicerade värden
I samband med publiceringen av 2024 års statistik, har följande revideringar gjorts i webbtabellen i Statistikdatabasen: [Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark. År 2018 - 2023. PxWeb:](#)

(1) Hänsynsytor 2019, 2020, 2021, 2022, 2023.

(2) Improduktiv skogsmark 2022 och 2023. Eftersom SLU:s statistik avser femårsmedelvärden, blir det en eftersläpning på två år för statistiken över improduktiv skogsmark. Samma värden presenteras för de senaste tre åren, för att få jämförbara värden med de andra tre formerna i statistiken.

Ändringarna har inte gjorts i äldre rapporter. Jämförelser över tid ska därför inte göras mellan rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i Statistikdatabasen, enligt länk ovan.

Tabell 1.1. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, 2024

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Areal i hektar, utan överlapp mellan former		Andel (%) av hela arealen skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	1 444 500	2 524 900	6,3	9,4
Frivilliga avsättningar	1 391 700	1 391 700	5,9	5,0
Hänsynsytor	545 200	545 200	2,3	1,9
Improduktiv skogsmark, utanför formellt skydd	0	3 017 400	0,0	10,8

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Andelar: Andel formellt skydd beräknas med hjälp av Nationella marktäckedata NMD 1.1 och dess skattning av produktiv och total skogsmarksareal. Andel frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark beräknas med hjälp av Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för 2020 – 2024 (mittår 2022) över Sveriges hela areal produktiv skogsmark och skogsmark totalt.

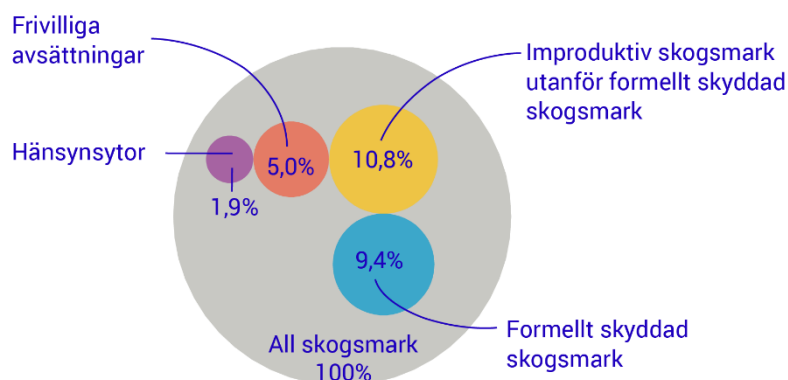
Överlapp: Formellt skyddad skogsmark redovisas i sin helhet. Improduktiv skogsmark redovisas som arealer utan överlapp med formellt skydd. Överlappande arealer beräknas genom skattning. Överlapp mellan frivilliga avsättningar och övriga former redovisas inte i statistiken. Överlapp kan finnas, men är inte tillräckligt undersökt för redovisning.

Källor och beräkningsmetod: Formellt skydd beräknas med hjälp av Naturvårdsregistret, Nationella marktäckedata (NMD) 1.1, med flera. Hänsynsytor skattas utifrån senaste kända värde, treårsmedelvärdet vid avverkningssäsong 2019/2020. Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2020–2024, där 2022 är mittår. Arealer improduktiv skogsmark kan inte förekomma på produktiv skogsmark, enligt definitionen av improduktiv skogsmark. Redogörelse för nytillkomna arealer 2024 finns från sida 15.

Se även avsnittet *Kort om statistiken*, från sida 45.

Det förekommer överlapp både inom och mellan de fyra formerna av skogsmark, som innebär att flera objekt kan vara belägna på samma yta. Statistiken redovisar i första hand arealer utan överlapp, i en ordning där formellt skyddad skogsmark redovisas i sin helhet och den improduktiva skogsmarken redovisas med arealer som inte överlappar formellt skydd (se Tabell 1.1). Av den totala arealen improduktiv skogsmark överlappas 31 procent av formellt skydd, enligt skattningar. Överlapp mellan övriga former kan finnas, men är inte tillräckligt undersökta för att kunna redovisas i statistiken (se även Figur 6.1 i avsnittet om statistikens framställning, från sida 57).

Diagram 1.1. Statistikens former av skogsmark, med andel av total skogsmark i Sverige, 2024

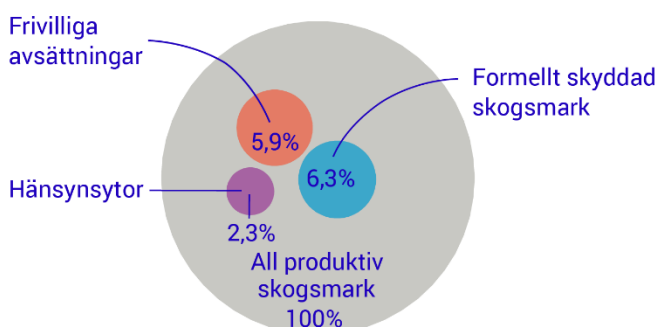

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirkklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna.

Diagram 1.2 visar produktiv skogsmark och tre av statistikens fyra former. Improduktiv skogsmark ingår inte, eftersom det definitionsmässigt inte kan förekomma på produktiv skogsmark. Överlappande arealer förekommer inte i statistiken över produktiv skogsmark.

Diagram 1.2. Statistikens former av produktiv skogsmark, med andel av all produktiv skogsmark i Sverige, 2024

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirkklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna.

Formellt skyddad skogsmark

Formellt skyddad skogsmark är mark som regleras av lagar och förordningar, ingångna avtal och enskilda beslut avseende områdesskydd. I den här statistiken är det ett samlingsbegrepp för olika skyddsformer som förekommer på både produktiv och improduktiv skogsmark.

Figur 1.1. Skyddsformer som ingår i den formellt skyddade skogsmarken

1. Miljöbalken: Permanent nationellt skydd, gällande/laga kraft

Nationalparker och **skogliga biotopskyddsområden** i sin helhet. De delar av gällande **naturreservat** som har föreskrifter mot skogsbruk.

2. Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen, **Ekoparker** och **Vitryggsavtal** (endast NO/NS-bestånden).

3. Miljöbalken: Permanent skydd enligt EU-direktiv, gällande/laga kraft

Natura 2000-områden av typen Sites of Community Interest (SCI), Habitatdirektivet. Endast områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

4. Inomstatlig överenskommelse om skydd, med Fortifikationsverket

Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

5. Beslut ej laga kraft

Beslut, ej laga kraft för **naturreservat** och **biotopskyddsområden**.

6. Markersättningar

Inkluderar köp, intrångsersättning och bidrag för bildande av **nationalparker** och **naturreservat**. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen. Områden på Fastighetsverkets mark, efter samråd 1 april 2010, ingår här.

Vid utgången av 2024 omfattade den formellt skyddade produktiva skogsmarken mer än 1,4 miljoner hektar, eller drygt 6 procent av landets hela produktiva skogsmarksareal. Av Sveriges totala skogsmarksareal hade mer än 2,5 miljoner hektar, eller drygt 9 procent, ett formellt skydd 2024. Det är stora överlapp mellan de olika skyddsformer som ingår i det formella skyddet. I summeringen av dem har de överlappande arealerna räknats bort till en nettoareal.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med produktiv skogsmark där markägaren frivilligt har fattat beslut om att inte utföra åtgärder som kan skada naturvärden, kulturmiljöer eller sociala värden. Områdena ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningar fattas vid planering av skogsmarkens användning. Det förhindrar definitionsmässigt överlapp mot hänsynsytor, som beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition.

2024 omfattade de frivilliga avsättningarna nästan 1,4 miljoner hektar, motsvarande 6 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal och 5 procent av den totala arealen skogsmark.

Hänsynsytor

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid föryngringsavverkning. Ingen mätning av hänsynsyternas varaktighet är gjord, det vill säga om ytorna är fysiskt bestående över tid. Därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller är överlapp mot frivilliga avsättningar. Ytorna överlappas definitionsmässigt inte av formellt skydd eller improduktiv skogsmark.

Hänsynsyterna är preliminärt skattade till att omfatta mer 550 000 hektar 2024. Det motsvarade drygt 2 procent av den produktiva skogsmarken och knappt 2 procent av den totala arealen skogsmark.

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, fjällbarrskog, myrar med träd eller buskar, samt glest trädbevuxna hållmarksområden.

Formellt skyddad skogsmark innehåller delvis improduktiv skogsmark, vilket ger överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de per definition endast utgörs av produktiv skogsmark.

Enligt ett femårsmedelvärde för perioden 2020 till 2024, med mittår 2022, omfattade den improduktiva skogsmarken totalt 4,4 miljoner hektar, inklusive överlapp av formellt skyddad skogsmark. Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd omfattade 3 miljoner hektar, vilket var nästan 11 procent av Sveriges totala skogsmarksareal.

Skogsmark är mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Med andra ord är det skogsmark som inte är produktiv enligt ovanstående definition.

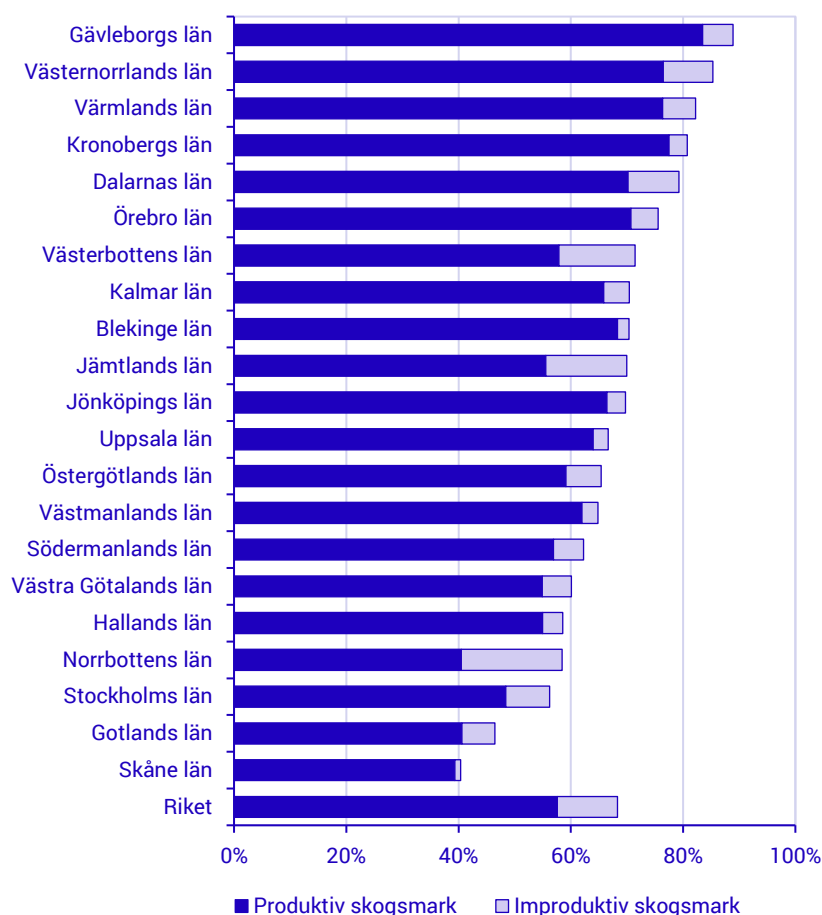
Skogsmark har länge varit en viktig naturresurs i Sverige. Historiskt har den varit en förutsättning för viktiga näringar, som gruvdrift och fartygsbyggande. Idag är skogen en viktig källa för bland annat virkes- och pappersproduktion, energiutvinning och rekreation. Skogsmarken bidrar även till klimatreglering, vattenrening och utgör en livsmiljö för växter och djur.

Skogsmark i Sverige

Skogsmark är det dominerande markslaget i Sverige. Enligt Riksskogstaxeringens statistik med mittår 2022 utgjorde skogsmarken 28 miljoner hektar, vilket motsvarade 68 procent av Sveriges hela landareal. Den produktiva skogsmarken omfattade nästan 24 miljoner hektar, eller 58 procent av Sveriges landareal. Näst efter Finland (vars andel skogsmark var 74 procent) är Sverige det land i Europa som har högst andel skogsmark i förhållande till den totala landarealen¹.

De tre län som hade störst skogsmarksareal i absoluta tal finns i de norra delarna av Sverige. Det var Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län. De län som hade minst skogsmarksareal var Gotland, Blekinge och Halland. Störst andel skogsmark av länens totala landareal hade Gävleborg, Västernorrland och Värmlands län. Lägst andelar skogsmark hade Skåne, Gotland och Stockholms län.

Diagram 1.3. Andel skogsmark av total landareal per län, 2022

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2020 till 2024, där 2022 är mittår.

¹ SCB (2023), Markanvändningen i Sverige. FAO (2023), Global Forest Resources Assessment 2021.

Överlapp mellan former

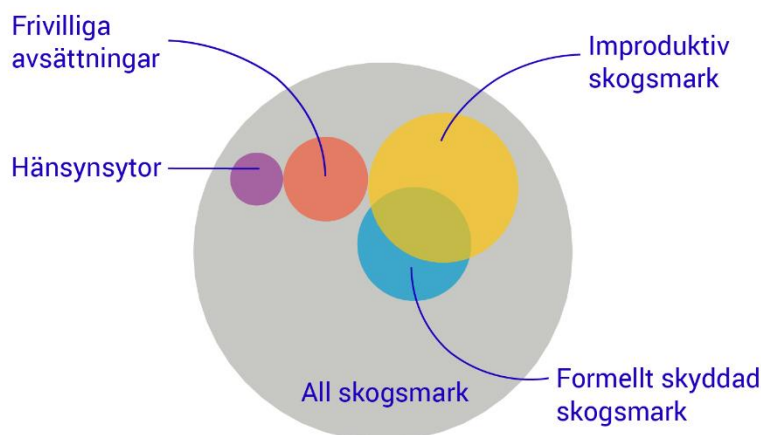
Att de fyra formerna av skogsmark överlappar varandra innebär att flera former kan vara belägna på samma yta. Det förekommer framför allt mellan den formellt skyddade skogsmarken och improduktiv skogsmark. Överlapp kan förekomma mellan frivilliga avsättningar, hänsynsytor och övriga två former, men är inte tillräckligt undersökta för att kunna redovisas i statistiken. Därför visar den här statistiken endast överlapp mellan formellt skydd och improduktiv skogsmark.

Statistiken visar de fyra formerna enligt en hierarki som startar med den formellt skyddade skogsmarken, vilken redovisas i sin helhet. Även frivilliga avsättningar och hänsynsytor visas med fullständiga arealer, eftersom statistiken inte anger eventuella överlappande arealer för dem. Den improduktiva skogsmarken redovisas i de två sista kolumnerna i tabell 1.2 och 1.3. Den näst sista kolumnen i varje tabell visar hela arealen improduktiv skogsmark, inklusive överlapp med formellt skydd. Den sista kolumnen i tabellerna visar improduktiv skogsmark där överlappande arealer har räknats bort med hjälp av skattningar. Den visar därmed arealen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd.

På produktiv skogsmark kan definitionsmässigt endast formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar och hänsynsytor förekomma. Enligt nuvarande statistik saknas uppgifter om överlappande arealer på produktiv skogsmark.

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika skyddsformerna för formellt skydd. Framför allt är det Natura 2000-områden som överlappas av nationalparker och naturreservat. I den här statistiken har överlappen räknats bort till en nettoareal.

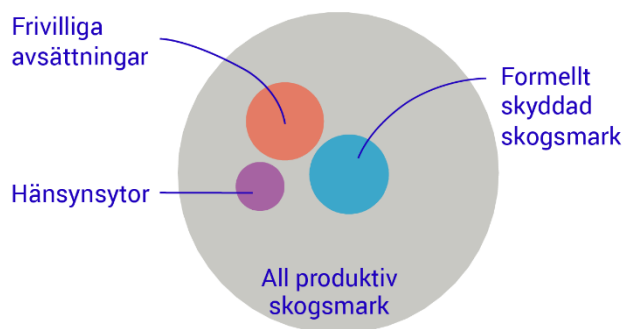
Figur 1.2. Statistikens fyra former av skogsmark, illustration av överlapp

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirkarna motsvarar de faktiska proportionerna.

Figur 1.3. Statistikens tre former av produktiv skogsmark

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Storleken på cirkelarna motsvarar de faktiska proportionerna.

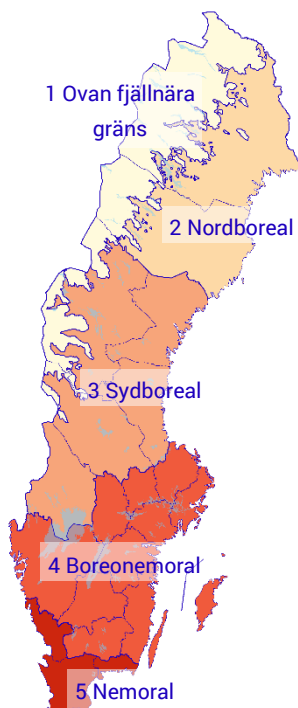
Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog, vilket avgörs av om skogen ligger ovan fjällnära gräns. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019.

Karta 1.1. Naturgeografiska regioner (SUS)

Kartan visar de fem naturgeografiska regioner som används i statistiken, med regionen ovan fjällnära gräns (1) i ljus färg, i den nordvästra delen av Sverige. Nedan gränsen för fjällnära skog heter regionerna den nordboreala (2), den sydboreala (3), den boreonemorala (4) och den nemorala (5). Dessa fyra regioner benämns i ett samlingsbegrepp som "nedan fjällnära gräns".

För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Regional statistik

Naturgeografiska regioner (SUS)

Statistiken i detta avsnitt redovisas enligt en indelning i fem naturgeografiska regioner som också benämns SUS (se Karta 1.1). Regionen ovan den fjällnära gränsen omfattar delar av länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten.

Mer än hälften av skogsmarken ovan fjällnära gräns hade ett formellt skydd 2024. Det motsvarade 54 procent av den produktiva skogsmarken och 59 procent av den totala arealen skogsmark. I regionerna nedan fjällnära gräns var betydligt mindre andelar av skogsmarken formellt skyddade. Sammanlagt nedan fjällnära gräns var 4 procent av både den produktiva och den totala skogsmarken skyddad, med något högre andelar för den nordboreala och den nemorala regionen. Lägst andel formellt skyddad skogsmark hade den sydboreala regionen, där 3 procent av både den produktiva och totala skogsmarken hade ett formellt skydd.

Den totala arealen improduktiv skogsmark (delvis överlappad av formellt skydd) utgjorde 63 procent av den totala skogsmarksarealen i regionen ovan fjällnära gräns. Motsvarande andel nedan fjällnära gräns var 10 procent. Bland de fyra regionerna nedan fjällnära gräns hade den nordboreala regionen högst andel improduktiv skogsmark, med 14 procent. Lägst andel hade den nemorala regionen, med 4 procent.

Improduktiv skogsmark utan överlapp med formellt skydd fanns till störst del i regionen ovan fjällnära gräns, där det omfattade 24 procent av den totala skogsmarksarealen. Nedan fjällnära gräns utgjorde arealerna 9 procent av den totala skogsmarksarealen, med högst andel i den nordboreala regionen och lägst i den nemorala.

Frivilliga avsättningar och hänsynsytor kan inte redovisas för regionen ovan fjällnära gräns, eftersom det saknas så detaljerade data för formerna. Frivilliga avsättningar kan däremot redovisas på länsnivå, vilket möjliggör en summering till de naturgeografiska regionerna, exklusive regionen ovan fjällnära gräns. Hänsynsytor har endast regional redovisning på de fyra landsdelarna, som visas i Tabell 1.3.

Tabell 1.2. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, per region, 2024
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			Totalt	Utanför formellt skydd
1. Fjällnära	599 200	1 500 200	*	**	1 909 800	726 200
2. Nordboreal	311 800	398 900	327 800	**	1 058 400	969 200
3. Sydboreal	242 300	291 900	606 600	**	891 300	843 000
4. Boreonemoral	249 700	289 500	393 600	**	485 100	444 500
5. Nemoral	41 400	44 500	63 800	**	36 900	34 400
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	845 300	1 024 700	1 391 700	**	2 471 700	2 291 100
Hela Sverige	1 444 500	2 524 900	1 391 700	545 200	4 381 600	3 017 400

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

* Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värden för region 2 och 3 är därför inklusive arealer i regionen ovan fjällnära gräns (1).

** Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Riksvärdet för hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsäsong 2019/2020.

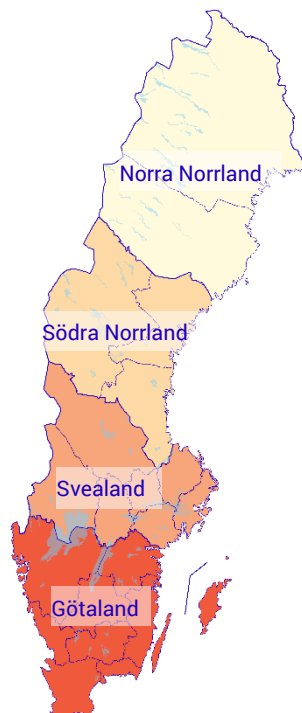
Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2020–2024, där 2022 är mittår.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer på improduktiv skogsmark är borträknade.

Karta 1.2. Landsdelar

De fyra landsdelarna är från norr till söder: Norra Norrland, södra Norrland, Svealand, Götaland.

För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: SCB

Landsdelar

Av Sveriges fyra landsdelar hade Norra Norrland den största arealen formellt skyddad skogsmark 2024. Av Norra Norrlands fullständiga areal produktiv skogsmark var 12 procent formellt skyddad och av den totala skogsmarken hade 19 procent ett formellt skydd. I Södra Norrland hade 3 procent av den produktiva och 5 procent av den totala skogsmarken ett formellt skydd. I Svealand var andelarna 5 procent för den produktiva skogsmarken och 6 procent för den totala. Lägst andelar formellt skydd hade Götaland, med 3 procent för den produktiva skogsmarken och 4 procent för den totala.

De frivilliga avsättningarna var arealmässigt jämnt fördelade mellan Sveriges fyra landsdelar, med något större areal i Södra Norrland. Av den totala arealen produktiv skogsmark i Norra Norrland utgjorde de frivilliga avsättningarna 5 procent och i Svealand var andelen 6 procent. I Södra Norrland och i Götaland stod de frivilliga avsättningarna för 7 procent av den totala arealen produktiv skogsmark. I alla landsdelar utom i Norra Norrland var arealen frivilliga avsättningarna större än det formella skyddet av produktiv skogsmark 2024.

Skattningen av hänsynsyornas areal 2024 visar att de var som störst i Södra Norrland, dock med små skillnader jämfört med övriga tre landsdelar. Av den totala arealen produktiv skogsmark utgjorde hänsynsyornas areal cirka 2 procent per landsdel, utom i Södra Norrland där andelen skattades till knappt 3 procent.

Nästan hälften av arealen improduktiv skogsmark som inte var formellt skyddad 2024, fanns i Norra Norrland. Av landsdelens totala skogsmarksareal var 15 procent improduktiv skogsmark utanför formellt skydd. I Södra Norrland var andelen 12 procent, i Svealand 7 procent och i Götaland 6 procent av den totala skogsmarksarealen.

Tabell 1.3. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, per landsdel, 2024
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			Totalt	Utanför formellt skydd
Norra Norrland	784 300	1 658 900	327 800	141 700	2 501 700	1 422 200
Södra Norrland	206 100	312 000	394 300	166 600	999 200	836 400
Svealand	277 100	352 500	338 200	126 500	520 800	424 900
Götaland	177 000	201 600	331 500	110 400	359 900	333 900
Hela Sverige	1 444 500	2 524 900	1 391 700	545 200	4 381 600	3 017 400

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsårsong 2019/2020.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade. Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2020–2024, där 2022 är mittår.

Arealer som har tillkommit under 2024

Under 2024 har det tillkommit 39 000 hektar formellt skydd på produktiv skogsmark och 49 000 hektar på den totala arealen skogsmark. Det motsvarar knappt 0,2 procent av Sveriges totala areal för både produktiv och total skogsmark. Siffrorna avser endast områden som inte ingick i föregående års statistik (se fotnot till Tabell 1.4).

Arealen frivilliga avsättningar beräknas ha ökat med nästan 54 000 hektar under 2024, motsvarande cirka 0,2 procent av Sveriges hela produktiva och totala skogsmarksareal. Arealen frivilliga avsättningar har både ökat och minskat under senare år. 2024 års ökning är på samma nivå som under 2021 och 2022.

Hänsynsyornas arealökning 2024 skattas till drygt 18 000 hektar, motsvarande knappt 0,1 procent av Sveriges produktiva och totala skogsmarksareal. Det är en något lägre ökning jämfört med förra årets redovisning på 20 000 hektar. På grund av nytt definitivt värde för avverkningsssäsong 2019/2020 har arealerna för åren därefter reviderats.

Det har inte varit möjligt att beräkna en korrekt förändring av den improduktiva skogsmarken. Den saknas därför i redovisningen (se fotnot till Tabell 1.4).

Tabell 1.4. Nyttillkomna arealer, utan överlapp mellan former, 2024

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Areal i hektar, utan överlapp mellan former		Andel (%) av hela arealen skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	39 300	48 800	0,17	0,18
Frivilliga avsättningar	53 900	53 900	0,23	0,19
Hänsynsytor	18 400	18 400	0,08	0,07
Improduktiv skogsmark	0	*	0,00	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Andelar: Andel formellt skydd är beräknat med fullständiga arealer enligt Nationella marktäckedata (NMD 1.1). Andel frivilliga avsättningar och hänsynsytor beräknas med hjälp av fullständig skogsmarksareal från Riksskogstaxeringens statistik.

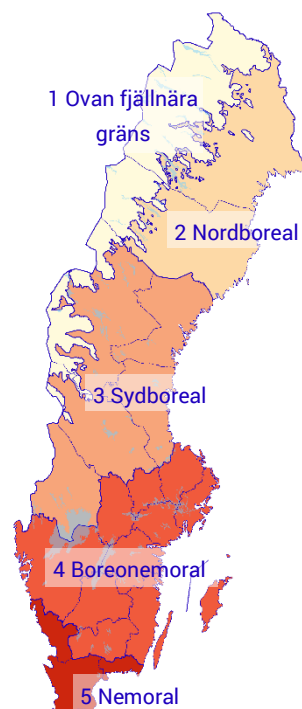
Formellt skydd: Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års statistik av formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata. De skiljer sig därmed från differensen mellan de totala arealerna formellt skydd 2023 och 2024.

Frivilliga avsättningar: Statistiken revideras ofta. Enskilda årliga förändringar ska tolkas med försiktighet.

Hänsynsytor: Statistiken baseras på senast kända värde, treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2019/20, med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal. Avser ökningen från 2023 till 2024.

***Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd:** Nyttillkomna arealer redovisas inte. Anledningarna är bland annat att: a) en minskad areal improduktiv skogsmark utanför formellt skydd främst uppstår genom en ökning av formellt skyddad improduktiv skogsmark, och b) att de marginella förändringarna under senare år, av den totala arealen improduktiv skogsmark, inte är statistiskt säkerställda.

Karta 1.3. Naturgeografiska regioner (SUS)
Regionen ovan fjällnära gräns (1), nordboreal region (2), sydboreal region (3), boreonemoral region (4), nemoral region (5). Begreppet "nedan fjällnära gräns" avser region 1–4.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Nya arealer per naturgeografisk region (SUS)

Mer än 80 procent av det formella skyddets ökning under 2024 var beläget i regionerna nedan fjällnära gräns, med de största arealerna i den nordboreala regionen. Det gäller för både produktiv och total skogsmark. Som andel av regionernas totala skogsmarksarealer utgjorde de nytillkomna arealerna ovan fjällnära gräns dock ett större tillskott, med 0,6 procentenheter för den skyddade produktiva skogsmarken och 0,4 procentenheter för den skyddade totala skogsmarken i regionen. I regionerna nedan fjällnära gräns innebar de nya arealerna ett tillskott på sammanlagt 0,2 procentenheter för både den produktiva och totala skogsmarksarealen med formellt skydd.

De frivilliga avsättningarna ökade mest i den boreonemorala regionen, följt av ökningar i den sydboreala regionen och därefter den nemorala. I den nordboreala regionen tillkom inga nya arealer 2024. Som andel av de totala arealerna produktiv skogsmark per region var ökningen dock störst i den nemorala regionen, där andelen frivilliga avsättningar ökade med drygt 1 procentenhet.

Tabell 1.5. Nytillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per region, 2024
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsyns- ytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	6 200	9 400	*	**	***
2. Nordboreal	17 700	22 000	0	**	***
3. Sydboreal	5 200	6 400	12 900	**	***
4. Boreonemoral	9 000	9 800	30 500	**	***
5. Nemoral	1 200	1 200	10 700	**	***
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	33 100	39 400	53 900	**	***
Hela Sverige	39 300	48 800	53 900	18 400	***

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Formellt skydd: Nytillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års statistik över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor).

* **Frivilliga avsättningar:** Statistiken saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värdet för region 2 och 3 är inklusive arealer i fjällregionen. Statistiken revideras ofta. Enskilda årliga förändringar ska tolkas med försiktighet.

** **Hänsynsytor:** Statistiken saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Statistiken baseras på senast kända värde, treårsmedelvärdet vid avverkningssäsong 2019/2020, med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal. Avser ökningen från 2023 till 2024.

*** **Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd:** Nytillkomna arealer redovisas inte. Anledningarna är bland annat att: a) en minskad areal improduktiv skogsmark utanför formellt skydd främst uppstår genom en ökning av formellt skyddad improduktiv skogsmark, och b) att de marginella förändringarna under senare år, av den totala arealen improduktiv skogsmark, inte är statistiskt säkerställda.

Karta 1.4. Landsdelar
De fyra landsdelarna är från norr till söder: Norra Norrland, Södra Norrland, Svealand, Götaland.

Källa: SCB

Nya arealer per landsdel

Ungefär 60 procent av de arealer formellt skydd som tillkom under 2024 var belägna i Norra Norrland. Det gäller för både produktiv och total skogsmark. Arealerna innebar ett tillskott på 0,3 procentenheter för både den produktiva och den totala arealen formellt skyddad skogsmark i Norra Norrland. I övriga tre landsdelar innebar de nya arealerna tillskott på 0,1 procentenheter vardera för den formellt skyddade produktiva och totala arealen skogsmark per landsdel.

De nya arealerna frivilliga avsättningar 2024 var till störst del belägna i Götaland. Där innebar de ett tillskott på 0,6 procentenheter för andelen frivilliga avsättningar i förhållande till landsdelens totala areal produktiv skogsmark. I Södra Norrland ökade andelen med 0,3 procentenheter och i Svealand med 0,1 procentenheter. I Norra Norrland tillkom inga nya arealer frivilliga avsättningar.

Skattningen av hänsynsyornas arealförändring 2024 visar en jämn fördelning mellan landsdelarna, med ett tillskott på 0,1 procentenheter vardera per landsdel, i förhållande till den totala arealen produktiv skogsmark. Skattningen avser ökningen från 2023 till 2024, baserat på avverkningsssäsong 2019/2020.

Tabell 1.6. Nyttillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per landsdel, 2024
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	22 700	29 500	0	4 000	*
Södra Norrland	5 000	6 500	15 400	5 000	*
Svealand	4 600	5 400	7 300	5 300	*
Götaland	6 900	7 400	31 300	4 000	*
Hela Sverige	39 300	48 800	53 900	18 400	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Formellt skydd: Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års statistik av formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor).

Frivilliga avsättningar: Statistiken revideras ofta. Enskilda årliga förändringar ska tolkas med försiktighet.

Hänsynsytor: Statistiken baseras på senast kända värde, treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2019/2020, med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal. Avser ökningen från 2023 till 2024.

* **Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd:** Nyttillkomna arealer redovisas inte. Anledningarna är bland annat att: a) en minskad areal improduktiv skogsmark utanför formellt skydd främst uppstår genom en ökning av formellt skyddad improduktiv skogsmark, och b) att de marginella förändringarna under senare år, av den totala arealen improduktiv skogsmark, inte är statistiskt säkerställda.

Akkumulerade arealer från 2010

Diagram 1.4 visar en tidsserie med ackumulerade arealer till och med 2024. Värden för frivilliga avsättningar och hänsynsytor finns från och med 2010, medan värden för formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark finns från och med 2011. I diagrammet redovisar så kallat rapportår, eftersom ursprungligt referensår varierar mellan de datakällor som har använts i beräkningarna.

Under den redovisade tidsperioden har tillgång till data varierat och det har gjorts stora kvalitetsförbättringar i underlaget. Det påverkar statistiken för de fyra formerna på olika sätt, med glapp i redovisningen eller förändringar som snarare beror på datakvalitet än faktiska skillnader i arealutvecklingen. Det går därför inte att analysera statistiken utifrån detaljer i de förändringar som redovisas. I stället bör fokus ligga på de övergripande trender som går att utläsa från diagrammet.

Den genomsnittliga årliga ökningen av arealer mellan 2020 och 2024 har beräknats enligt formeln

$$(A_{2024} - A_{2019}) / 5$$

Där:

- A_{2024} är totalarealen 2024
- A_{2019} är totalarealen 2019
- Täljaren är den totala ökningen under perioden
- Nämnaren (5) är antalet år mellan 2020 och 2024

Arealerna för formellt skydd omfattar både produktiv och improduktiv skogsmark. Däremot avser arealerna för frivilliga avsättningar och hänsynsytor enbart produktiv skogsmark, eftersom dessa former definitionsmässigt inte kan förekomma på improduktiv skogsmark.

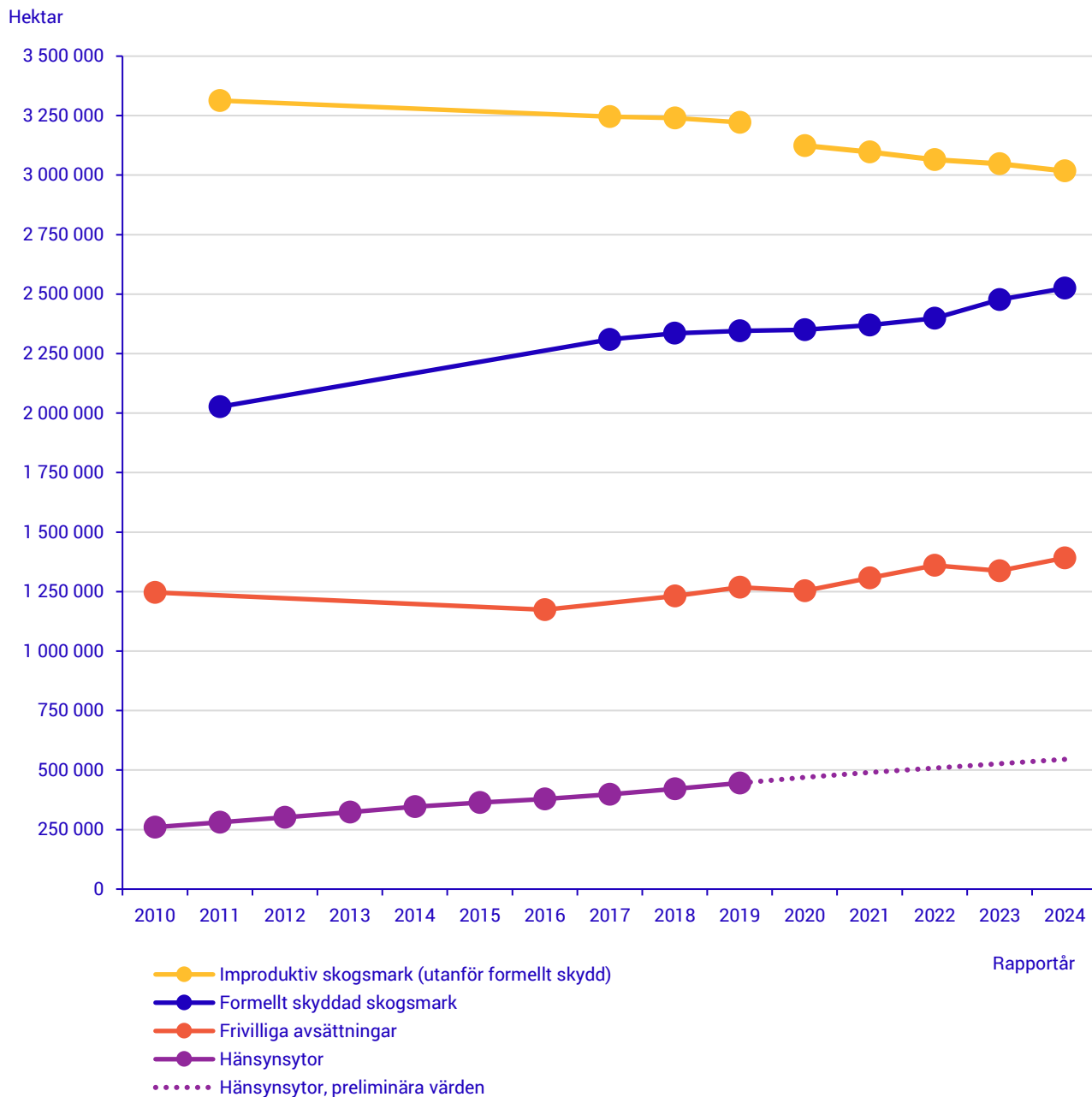
Den formellt skyddade skogsmarken (blå linje) har ökat sedan 2011. Statistiken från och med 2019 är av bättre kvalitet jämfört med tidigare år, på grund av ny datakälla för statistiken. Mellan 2020 och 2024 har arealen formellt skyddad skogsmark ökat med nästan 180 000 hektar. Det ger en genomsnittlig årlig ökning på cirka 36 000 hektar för denna femårsperiod.

De frivilliga avsättningarna (röd linje) minskade mellan 2010 och 2016, för att därefter öka, med undantag för 2020 och 2023, då arealerna minskade. Delar av ökningen från 2016 beror på skillnader i dataunderlaget. 2023 års minskning berodde delvis på en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog om nya formellt skyddade områden, bland annat på arealer som tidigare hade varit frivilligt avsatta. 2024 ökade arealen frivilliga avsättningar återigen. Mellan 2020 och 2024 har arealer frivilliga avsättningar ökat med sammanlagt 123 000 hektar, vilket ger en årlig genomsnittlig ökning på 25 000 hektar för den senaste femårsperioden.

Hänsynsytor (lila linje) redovisas med skattade värden som ger en jämn ökning under hela tidsperioden. Värden i tidsserien har reviderats till årets redovisning, från och med det senaste definitiva värdet för 2019, som avser avverkningsäsong 2019/2020. Mellan 2020 och 2024 har arealen hänsynsytor ökat med sammanlagt 100 000 hektar, enligt preliminära skattningar. Det ger en årlig genomsnittlig preliminär ökning på cirka 20 000 hektar för den senaste femårsperioden.

Den improduktiva skogsmarken utanför formellt skydd (gul linje) visar en minskning över tid. Det beror på att arealer i stigande grad har övergått till att bli formellt skyddade. Tidsseriebrottet mellan 2019 och 2020 beror på kvalitetsförbättringar och nya datakällor. 2020 års värde utgör då starten på en ny tidslinje.

Diagram 1.4. Ackumulerade arealer skogsmark totalt, utan överlapp mellan former, 2010 till 2024

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar. Formellt skyddad skogsmark redovisas i sin helhet. Improduktiv skogsmark redovisas som arealer utan överlapp med formellt skydd.

Förändringen för frivilliga avsättningar 2017–2018 är inte säkerställd till just den tidpunkten. Det kan vara en nivåökning som har skett från 2010–2018.

Värden för hänsynsytor har reviderats för 2019–2023, på grund av nya data. Värden för 2020–2024 är preliminära skattningar baserat på det senaste definitiva treårsmedelvärdet vid 2019.

Förändring av arealen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd är en effekt av att mer formellt skydd har inrättats på improduktiv skogsmark och att den totala arealen improduktiv skogsmark i detta sammanhang har minskat under senare år. Det lägre värdet för 2021 till 2022 beror även på nya dataunderlag för både formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark.

"Rapportår" avser referensår för den här rapporten. Begreppet används för att kunna redovisa samtliga fyra former i samma diagram, trots att det senaste referensåret för improduktiv skogsmark egentligen är 2022 i SLU:s officiella statistik över skogsmark. Det avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2020 till 2024, där 2022 är mittår.

Formellt skyddad skogsmark

Figur 2.1. Överlapp inom formellt skyddad skogsmark

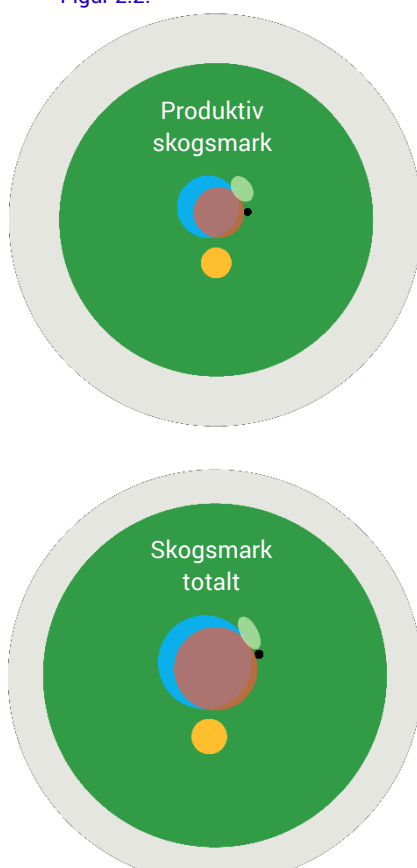
Storleken på cirkarna motsvarar de faktiska arealerna.

Grå cirklar: Total landareal i Sverige.

Mörkgröna cirklar: Total areal produktiv skogsmark/skogsmark totalt i Sverige.

Gula cirklar: Beslut utan laga kraft och markersättningar som **inte** överlappar övriga skyddsformer.

Övriga färger: Se färgkoder i Figur 2.2.

Källa: Naturvårdsverket

En mer utförlig beskrivning av varje instrument ges i avsnittet *Kort om statistiken, Definitioner och förklaringar*.

I den här statistiken är ”formellt skyddad skogsmark” ett samlingsbegrepp för olika skyddsformer som bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal. I redovisning och bearbetning av statistiken prioriteras de utifrån föreskrifternas grad av skydd för respektive skyddsform. Överlappande arealer har räknats bort i denna ordning:

Figur 2.2. Prioriteringsordning vid överlappsberäkning, formellt skyddad skogsmark

1. Miljöbalken: Permanent nationellt skydd, gällande/laga kraft

Nationalparker och **skogliga biotopskyddsområden** i sin helhet. De delar av gällande **naturreservat** som har föreskrifter mot skogsbruk.

2. Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen, **Ekoparker** och **Vitryggsavtal** (endast NO/NS-bestånden).

3. Miljöbalken: Permanent skydd enligt EU-direktiv, gällande/laga kraft

Natura 2000-områden av typen Sites of Community Interest (SCI), Habitatdirektivet. Endast områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

4. Inomstatlig överenskommelse om skydd, med Fortifikationsverket

Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

5. Beslut ej laga kraft

Beslut, ej laga kraft för **naturreservat** och **biotopskyddsområden**.

6. Markersättningar

Inkluderar köp, intrångsersättning och bidrag för bildande av **nationalparker** och **naturreservat**. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen. Områden på Fastighetsverkets mark, efter samråd 1 april 2010, ingår här.

Skydd enligt miljöbalken (1 och 3) saknar tidsgräns och räknas därför som permanent. Skydd enligt jordabalken (2) utgörs av tidsbestämda avtal mellan myndigheter och markägare. Avtalen har skrivits vid olika tidpunkter och för olika långa tidsperioder. Den återstående tidsperioden för skyddet kan därför variera mycket. Naturvårdsverkets avtal med Fortifikationsverket (4) har särskilda villkor och är inte beroende av lagstiftning. Det bildar därför en egen kategori i statistiken.

Den sista gruppen (5 och 6) avser områden som är på väg att bli gällande formellt skydd. Det är naturreservat och biotopskyddsområden som är beslutade, men som vid statistikens referenstidpunkt ännu inte hade nått laga kraft. Markersättningar är arealer som är på väg att bli formellt skyddade som nationalpark eller naturreservat. De ingår egentligen inte i det formella skyddet, men räknas med i statistiken över formellt skyddad skogsmark, ofta i en egen kategori.

Med överlapp mellan skyddsformer

Drygt 6 procent av Sveriges produktiva skogsmark är formellt skyddad. Om den improduktiva skogsmarken inkluderas har mer än 9 procent av Sveriges totala skogsmarksareal ett formellt skydd. I tabell 2.1 och diagram 2.1 redovisas arealer och andelar där överlappande arealer mellan de grupperade skyddsformerna inte har rensats bort. Inom varje grupp ingår inga överlappande arealer.

De olika gruppernas arealer och andelar skiljer sig mycket i storlek. Det permanenta och nationella skyddet enligt miljöbalken, där nationalparker, naturreservat och biotopskydd ingår (grupp 1), stod för den största delen av det formella skyddet 2024. Den näst största kategorin var Natura 2000-områden (grupp 3) och tredje störst var markersättningar (grupp 6). Till skillnad från övriga skyddsformer i tabell 2.1, innehåller markersättningarnas arealer inte överlapp med de andra grupperna.

Tabell 2.1. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer, 2024-12-31
 Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Skyddsformer grupperat	Areal i hektar		Andel (%) av hela arealen skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	1 079 900	2 019 000	4,7	7,5
2. Jordabalken: Naturvårdsavtal	134 200	155 300	0,6	0,6
3. Miljöbalken: Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat	598 500	1 354 300	2,6	5,0
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd, med Fortifikationsverket	15 200	20 200	0,1	0,1
5. Beslut ej laga kraft: Naturreservat och biotopskyddsområden	5 400	6 600	0,0	0,0
6. Markersättningar, ej överlapp med grupp 1–5	190 300	264 700	0,8	1,0
Totalt utan överlappande arealer	1 444 500	2 524 900	6,3	9,4

Källa: Naturvårdsverket

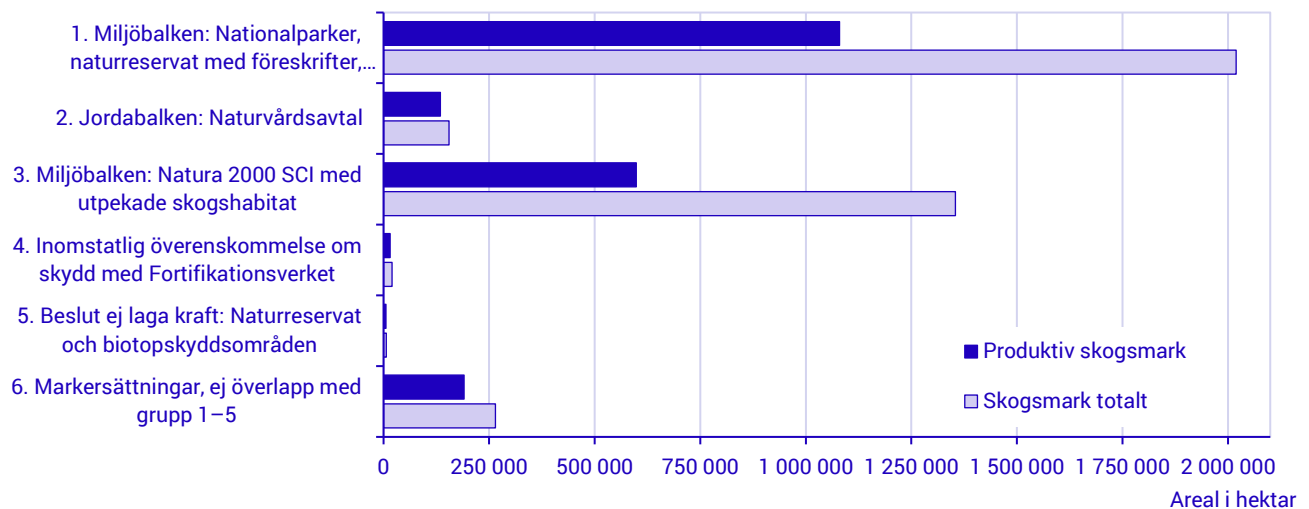
Arealer och andelar har beräknats separat för varje skyddsformer, med hjälp av bland annat Nationella marktäckedata NMD 1.1 och Naturvårdsregistret. Se även avsnittet *Kort om statistiken*. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Andelar har beräknats mot arealer skogsmark enligt NMD 1.1.

Endast värden på raderna "Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" och "Totalt utan överlappande arealer" är rensade från överlapp gentemot andra skyddsformer.

Övriga tre grupper (grupp 2, 4 och 5) omfattar tillsammans mindre än 1 procent av både den produktiva och totala arealen skogsmark i Sverige. Där ingår skydd enligt jordabalken (grupp 2), i form av naturvårdsavtal, ekoparker och så kallade vittryggsavtal. Överenskommelsen mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket om formellt skydd (grupp 4) omfattar arealer som sällan ändras mellan åren. Statistiken omfattar även beslutade arealer som den 31 december 2024 ännu inte hade vunnit laga kraft (grupp 5).

Diagram 2.1. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2024-12-31

Källa: Naturvårdsverket. Arealerna är inklusive överlappande arealer mellan skyddsformer. Endast värden för "Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" är rensade från överlapp mot övriga skyddsformer. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Utan överlapp mellan skyddsformer

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika skyddsformerna. Det är framför allt Natura 2000-områden som överlappas av nationalparker och naturreservat. Mindre överlapp förekommer även mellan andra skyddsformer. För en korrekt siffra över den summerade arealen skyddad skogsmark är det därför viktigt att räkna bort överlappande arealer, för att inte samma ytor ska räknas flera gånger. I följande redovisning är överlappen borträknade.

Tabell 2.2 visar formellt skyddad skogsmark fördelat på de grupperade skyddsformerna. Grupp 1, som omfattar nationalparker, naturreservat och biotopskydd, redovisas i sin helhet. Efterföljande grupper har fått sina arealer reducerade i fallande ordning. Statistiken för Natura 2000-områden (grupp 3), visar därmed endast de arealer som inte överlappas av nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden eller naturvårdsavtal. Det ger betydligt lägre arealer och andelar jämfört med redovisningen i Tabell 2.1, där överlappen ingår. Totalt minskar arealerna för Natura 2000-områden med nästan 1,3 miljoner hektar skogsmark, varav 570 000 hektar produktiv skogsmark.

Övriga skyddsformer påverkas inte lika mycket av överlappsjusteringen. Skydd enligt jordabalken (grupp 2) minskar med knappt 9 000 hektar, varav 8 000 hektar produktiv skogsmark.

Naturreservat vanligaste skyddsformen

Majoriteten av den formellt skyddade skogsmarken ingår i naturreservat. Där fanns 69 procent av den produktiva skogsmarken med formellt skydd 2024, och 75 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark.

Tabell 2.2. Formellt skyddad skogsmark utan överlappande arealer. Grupperade skyddsformer. 2024-12-31
Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Skyddsformer, grupperat	Areal i hektar		Andel (%) av hela arealen skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	1 079 900	2 019 000	4,7	7,5
2. Jordabalken: Naturvårdsavtal	126 600	146 700	0,5	0,5
3. Miljöbalken: Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat	28 000	68 900	0,1	0,3
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd, med Fortifikationsverket	14 500	19 400	0,1	0,1
5. Beslut ej laga kraft: Naturreservat, biotopskyddsområden	5 100	6 200	0,0	0,0
6. Markersättningar	190 300	264 700	0,8	1,0
Totalt	1 444 500	2 524 900	6,3	9,4

Källa: Naturvårdsverket. Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Skyddsform 1 redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Tabell 2.3. Formellt skyddad skogsmark utan överlappande arealer. Detaljerade skyddsformer. 2024-12-31
Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Skyddsformer, detaljerat	Areal i hektar		Andel (%) av hela arealen skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Nationalparker	47 300	96 700	0,2	0,4
Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk	1 001 200	1 888 800	4,3	7,0
Biotopskyddsområden	31 500	33 500	0,1	0,1
Naturvårdsavtal: Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen	33 600	38 800	0,1	0,1
Naturvårdsavtal: Ekoparker	83 400	98 100	0,4	0,4
Naturvårdsavtal: Vitrygg	9 600	9 800	0,0	0,0
Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat	28 000	68 900	0,1	0,3
Inomstatlig överenskommelse om skydd, med Fortifikationsverket	14 500	19 400	0,1	0,1
Beslut naturreservat och biotopskydd, ej laga kraft	5 100	6 200	0,0	0,0
Markersättningar	190 300	264 700	0,8	1,0
Totalt	1 444 500	2 524 900	6,3	9,4

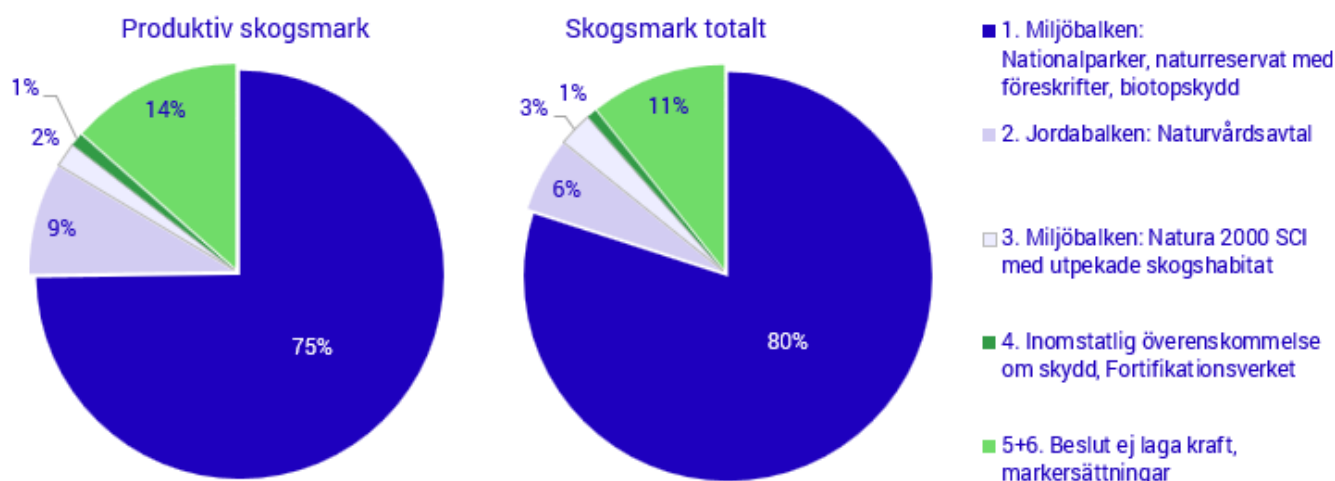
Källa: Naturvårdsverket. Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Nationalparker redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning.

Formellt skydd inom miljöbalken dominerar

Skyddsformer i grupp 1, där bland annat naturreservat ingår, stod för den största delen av den formellt skyddade skogsmarken 2024. Arealer inom grupperna 5 och 6 utgjorde tillsammans den nästa största delen av den skyddade skogsmarken. Där ingår beslut som saknar laga kraft och markersättningar för blivande skyddade områden.

Mellan 2023 och 2024 har andelarna för skyddsformer i grupp 1 ökat med 3 procentenheter för både produktiv och total skogsmark, samtidigt som andelarna för Natura 2000-områden (grupp 3), samt beslut och markersättningar (grupp 5+6) har minskat med motsvarande siffror. Andelarna för mark med jordabalkens skydd (2) och inomstatliga överenskommelser (4) är oförändrade.

Diagram 2.2 och 2.3. Formellt skyddad skogsmark utan överlapp mellan skyddsformer, 2024-12-31

Källa: Naturvårdsverket. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Fördelning ovan och nedan fjällnära gräns, SUS-regioner

Det är stora skillnader i hur det formella skyddet av skogsmark fördelar sig mellan olika delar av Sverige. Statistiken i detta avsnitt redovisas enligt en indelning i fem naturgeografiska regioner som också benämns SUS (se karta 2.1 nästa sida). Ovan den fjällnära gränsen var mer än hälften av skogsmarken skyddad 2024. Av den produktiva skogsmarken var 54 procent formellt skyddad och av den totala skogsmarken var det 59 procent. I regionerna nedan den fjällnära gränsen hade 3,9 procent av den produktiva skogsmarken och 4,2 procent av den totala skogsmarken ett formellt skydd.

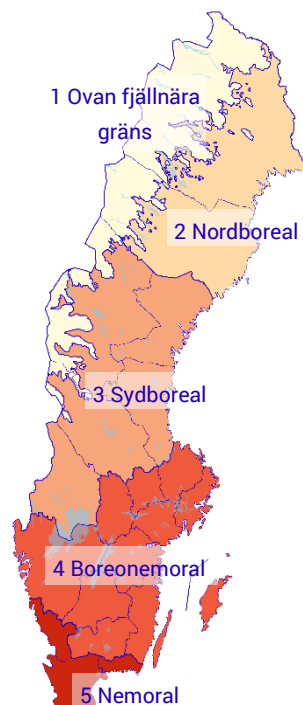
Regionen ovan fjällnära gräns upptar en betydligt mindre yta jämfört med de fyra naturgeografiska regionerna nedan den fjällnära gränsen. Arealen skogsmark är också avsevärt mindre ovan fjällnära gräns jämfört med övriga landet. Trots det var de formellt skyddade arealerna skogsmark 2024 totalt sett nästan 476 000 hektar större ovan den

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog, vilket avgörs av om skogen ligger ovan fjällnära gräns. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019.

Karta 2.1. Naturgeografiska regioner (SUS)

Kartan visar de fem naturgeografiska regioner som används i statistiken, med regionen ovan fjällnära gräns (1) i ljus färg, i den nordvästra delen av Sverige. Nedan gränsen för fjällnära skog heter regionerna den nordboreala (2), den sydboreala (3), den boreonemoral (4) och den nemoral (5). Dessa fyra regioner benämns i ett samlingsbegrepp "nedan fjällnära gräns".

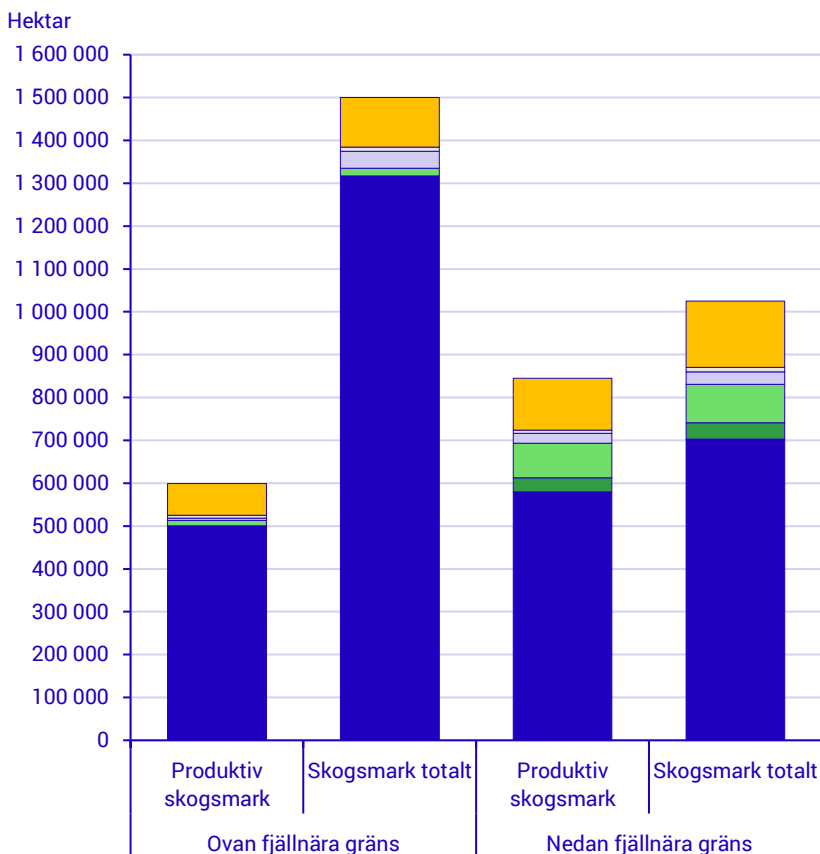

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

fjällnära gränsen jämfört med övriga landet. Av den produktiva skogsmarken var dock den formellt skyddade arealen 246 000 hektar större i de fyra naturgeografiska regionerna nedan den fjällnära gränsen, jämfört med ovan den fjällnära gränsen.

Både ovan och nedan fjällnära gräns dominerade skyddsformer som regleras av miljöbalken, där bland annat naturreservat och Natura 2000-områden ingår (blå färger i diagram 2.4). Mer än 80 procent av den skyddade produktiva skogsmarken ovan fjällnära gräns tillhörde skyddsformer i grupp 1, jämfört med knappt 70 procent nedan fjällnära gräns. Mark reglerad av naturvårdsavtal (gröna färger i diagram 2.4) var istället en vanligare skyddsform nedan fjällnära gräns, med 13 procent av den formellt skyddade skogsmarken nedan fjällnära gräns. Ovan fjällnära gräns stod naturvårdsavtalen för 2 procent av den totala arealen skyddad produktiv skogsmark.

Diagram 2.4. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gräns, 2024-12-31

- 5+6. Beslut ej laga kraft, markersättningar
- 4. Inomstatlig överenskommelse om skydd, med Fortifikationsverket
- 3. Miljöbalken: Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat
- 2b. Jordabalken: Naturvårdsavtal av typ ekopark eller vitrygg
- 2a. Jordabalken: Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen
- 1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd

Källa: Naturvårdsverket. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Tabell 2.4. Areal formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gräns, 2024-12-31

Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Skyddsformer, grupperat	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	500 300	1 316 100	579 600	702 800
2a. Jordabalken: Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen	600	800	33 100	38 000
2b. Jordabalken: Naturvårdsavtal av typ ekopark eller vitrygg	12 400	17 800	80 600	90 100
3. Miljöbalken: Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat	5 300	39 600	22 700	29 300
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	6 700	9 600	7 800	9 800
5. Beslut ej laga kraft: naturreservat och biotopskyddsområden	800	1 100	4 300	5 100
6. Markersättningar	73 100	115 000	117 100	149 700
Totalt	599 200	1 500 200	845 300	1 024 700

Källa: Naturvårdsverket.

Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Skyddsform 1 redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Tabell 2.5. Andel (%) formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gräns, 2024-12-31

Andel av total areal produktiv/total skogsmark ovan och nedan fjällnära gräns. Utan överlapp mellan skyddsformer

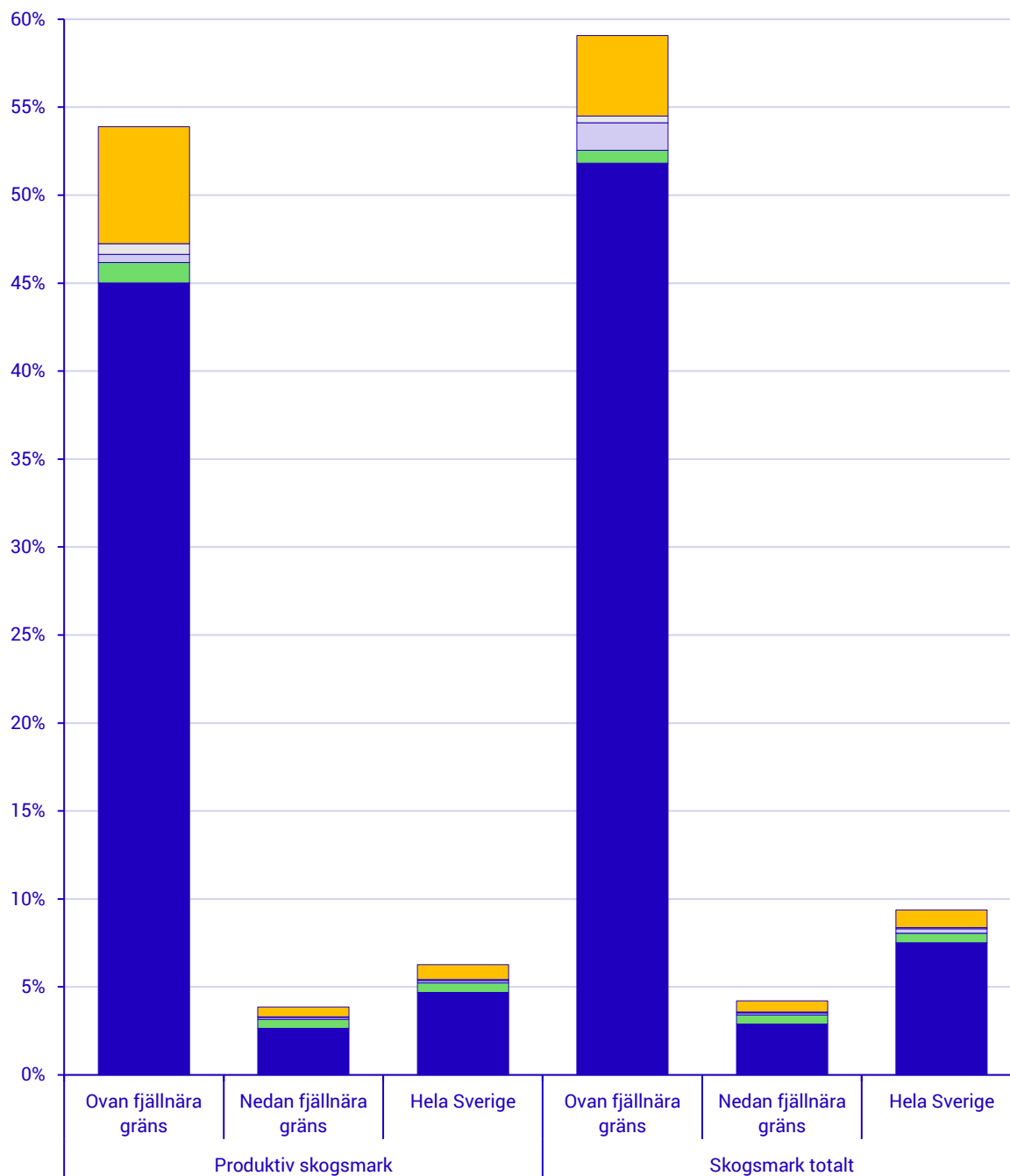
Skyddsformer, grupperat	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	45,0	51,8	2,6	2,9
2a. Jordabalken: Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen	0,1	0,0	0,2	0,2
2b. Jordabalken: Naturvårdsavtal av typ ekopark eller vitrygg	1,1	0,7	0,4	0,4
3. Miljöbalken: Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat	0,5	1,6	0,1	0,1
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	0,6	0,4	0,0	0,0
5. Beslut ej laga kraft: naturreservat och biotopskyddsområden	0,1	0,0	0,0	0,0
6. Markersättningar	6,6	4,5	0,5	0,6
Totalt	53,9	59,1	3,9	4,2

Källa: Naturvårdsverket.

Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Skyddsform 1 redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Diagram 2.5. Andel formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gräns, 2024-12-31

Andel av total areal produktiv/total skogsmark, ovan/nedan fjällnära gräns och i hela Sverige. Utan överlapp mellan skyddsformer

- 5+6. Beslut ej laga kraft, markersättningar
- 4. Inomstatlig överenskommelse om skydd, med Fortifikationsverket
- 3. Miljöbalken: Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat
- 2. Jordabalken: Naturvårdsavtal
- 1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd

Källa: Naturvårdsverket. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Formellt skyddad skogsmark i regioner nedan fjällnära gräns

Som nämnts tidigare fanns de största arealerna och andelarna formellt skyddad skogsmark 2024 i regionen ovan fjällnära gräns. Nedan gränsen upptog det formella skyddet betydligt mindre andel av skogsmarken.

I den nordligaste regionen nedan fjällnära gräns, den nordboreala regionen, var drygt 5 procent av den produktiva skogsmarken formellt skyddad, och upp mot 6 procent av den totala skogsmarken. Regionen omfattar Norra Norrland exklusive de fjällnära områdena. Den sydboreala regionen omfattar Södra Norrland, Dalarnas och Värmlands län, exklusive fjällnära områden. Regionen hade de lägsta andelarna formellt skyddad skogsmark 2024, med upp mot 3 procent av de totala arealerna produktiv och total skogsmark.

Den boreonemorala regionen omfattar Svealand och Götaland exklusive Hallands, Skåne och Blekinge län. Där var runt 4 procent av den produktiva och totala skogsmarken formellt skyddad 2024. Den nemorala regionen omfattar Sveriges sydligaste län, Halland, Skåne och Blekinge. Där var knappt 5 procent av skogsmarken formellt skyddad, men omfattade samtidigt betydligt mindre arealer jämfört med övriga regioner.

Tabell 2.6. Formellt skyddad skogsmark per region (SUS), 2024-12-31
Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Region	Skogsmark	1. Miljöbalken: Nationalpark, naturreservat, biotopskydd	2. Jordabalken: Naturvårdsavtal	3. Miljöbalken Natura 2000 SCI	4. Inomstatliga överens- kommelser	5+6. Beslut ej laga kraft, mark- ersättningar	Totalt
1 Ovan fjällnära gräns	Produktiv	500 300	12 900	5 300	6 700	73 900	599 200
	Total	1 316 100	18 700	39 600	9 600	116 100	1 500 200
2 Nordboreal	Produktiv	188 200	47 000	3 000	2 600	71 000	311 800
	Total	241 000	55 100	3 800	3 400	95 500	398 900
3 Sydboreal	Produktiv	178 800	33 100	6 300	2 700	21 400	242 300
	Total	215 600	37 200	9 300	3 500	26 200	291 900
4 Boreonemoral	Produktiv	180 500	30 600	11 400	2 000	25 200	249 700
	Total	211 800	32 700	13 800	2 200	28 900	289 500
5 Nemoral	Produktiv	32 100	3 000	2 000	500	3 900	41 400
	Total	34 300	3 100	2 300	600	4 100	44 500
Hela Sverige, region 1–5	Produktiv	1 079 900	126 600	28 000	14 500	195 400	1 444 500
	Total	2 019 000	146 700	68 900	19 400	270 900	2 524 900

Källa: Naturvårdsverket. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Fördelning efter län

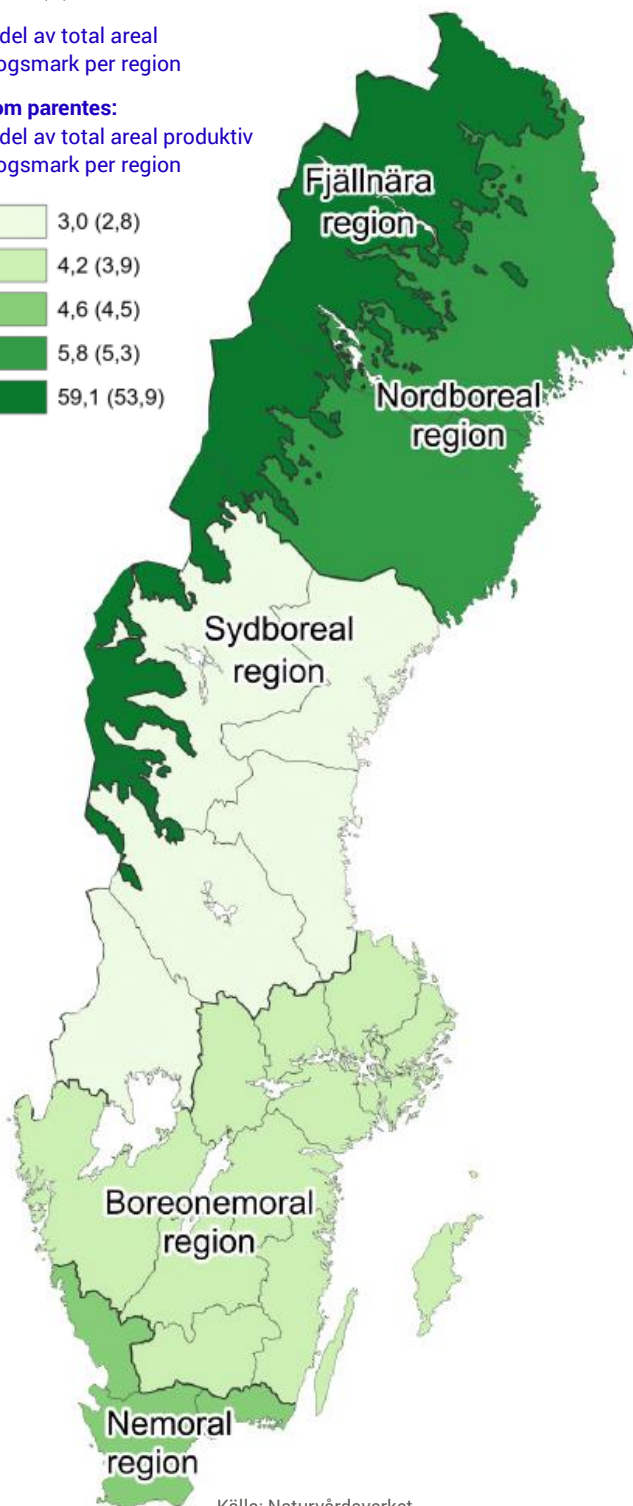
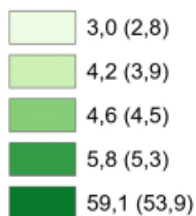
När statistiken fördelas på län framträder andra regionala skillnader jämfört med de naturgeografiska regionerna. Norrbottens län hade störst andel formellt skyddad skogsmark 2024, med 25 procent av länets totala skogsmarksareal. Det följs av Gotlands och Västerbottens län, med 13 respektive 12 procent av länens totala skogsmarksarealer.

Karta 2.2. Formellt skyddad skogsmark efter region (SUS), andel (%), 2024-12-31

Andel av total areal skogsmark per region

Inom parentes:

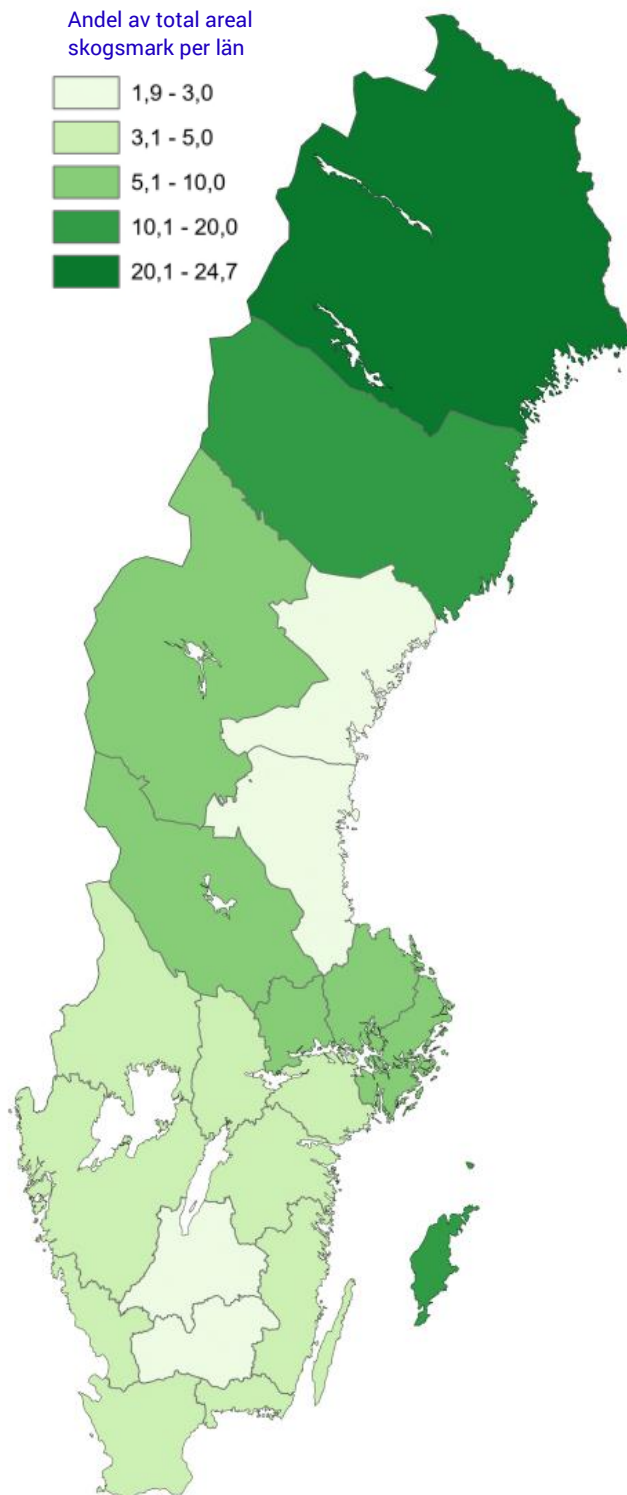
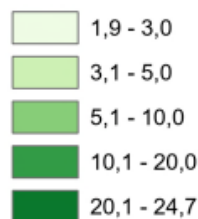
Andel av total areal produktiv skogsmark per region

Källa: Naturvårdsverket

Karta 2.3. Formellt skyddad skogsmark efter län, andel (%), 2024-12-31

Andel av total areal skogsmark per län

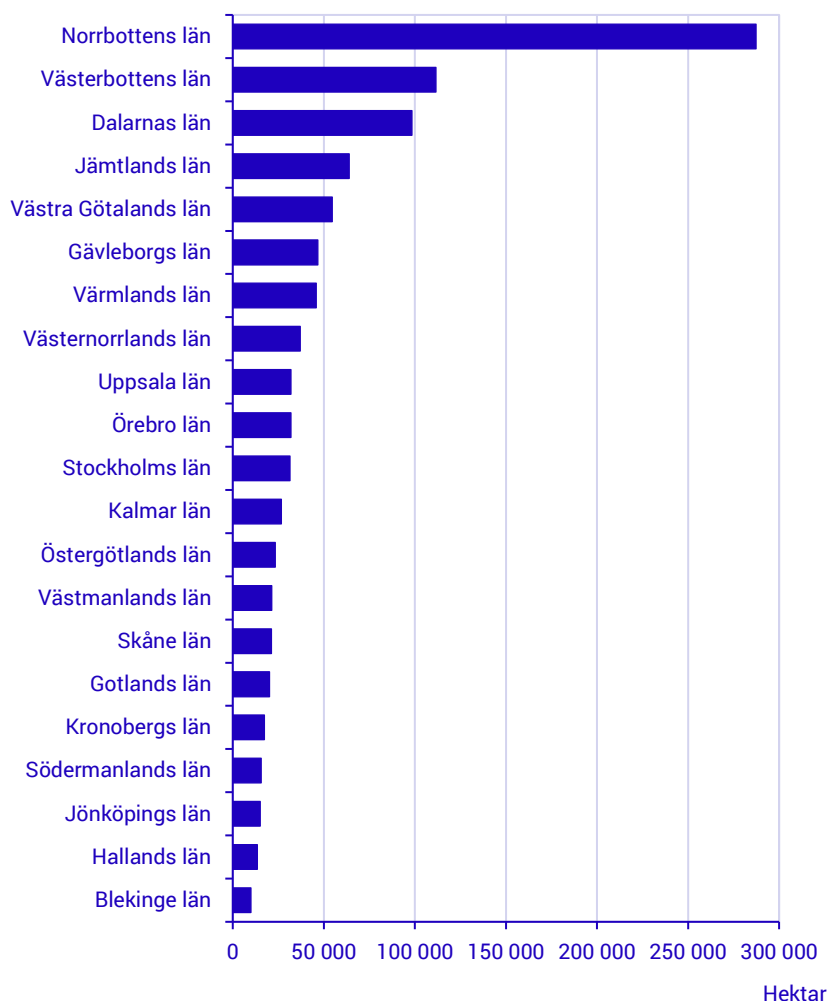

Formellt skydd nedan fjällnära gräns per län

Sveriges fjällnära gräns sträcker sig igenom de fyra länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Nedan den fjällnära gränsen hade Norrbottens län störst arealer formellt skyddad skogsmark 2024, med totalt nästan 300 000 hektar. Det motsvarade 8 procent av den totala arealen skogsmark nedan fjällnära gräns i Norrbottens län. Av länets produktiva skogsmark nedan fjällnära gräns, var 7 procent formellt skyddad.

Den näst största arealen formellt skydd nedan fjällnära gräns hade Västerbottens län, med mer än 100 000 hektar totalt. Den formellt skyddade skogsmarken i Västerbottens län nedan fjällnära gräns omfattade drygt 3 procent av både produktiv och total skogsmark nedan fjällnära gräns. I Jämtlands län var dessa andelar drygt 2 procent och i Dalarnas län var det nästan 5 procent av den totala skogsmarken och drygt 4 procent av den produktiva skogsmarken nedan fjällnära gräns.

Diagram 2.6. Formellt skyddad skogsmark totalt, per län nedan fjällnära gräns, 2024-12-31

Källa: Naturvårdsverket

Tabell 2.7. Formellt skyddad skogsmark, per län totalt och nedan fjällnära gräns, 2024-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Län	Areal i hektar		Andel (%) av hela arealen skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Stockholms län	25 300	31 500	6,9	7,5
Uppsala län	28 700	32 000	5,6	5,9
Södermanlands län	13 200	15 700	3,7	4,0
Östergötlands län	20 200	23 300	3,1	3,3
Jönköpings län	12 500	15 100	1,7	1,9
Kronobergs län	14 900	17 300	2,4	2,7
Kalmar län	24 500	26 700	3,2	3,3
Gotlands län	17 000	20 100	12,1	13,1
Blekinge län	9 100	9 900	4,5	4,7
Skåne län	20 300	21 200	5,0	5,0
Hallands län	12 100	13 400	4,0	4,1
Västra Götalands län	46 500	54 600	3,4	3,7
Värmlands län	38 800	45 900	2,9	3,2
Örebro län	28 000	31 900	4,7	5,0
Västmanlands län	19 000	21 300	5,8	6,2
Dalarnas län	124 200	174 200	6,4	8,0
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	80 200	98 400	4,3	4,7
Gävleborgs län	40 000	46 700	2,8	3,0
Västernorrlands län	30 800	37 000	1,8	2,0
Jämtlands län	135 300	228 200	5,1	7,1
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	52 600	63 900	2,2	2,4
Västerbottens län	220 100	446 000	7,0	11,6
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	95 400	111 500	3,3	3,4
Norrbotbens län	564 200	1 212 900	16,4	24,7
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	216 400	287 300	7,2	7,9
Hela Sverige	1 444 500	2 524 900	6,3	9,4
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	845 300	1 024 700	3,9	4,2

Källa: Naturvårdsverket

Markägare inom formellt skyddad skogsmark

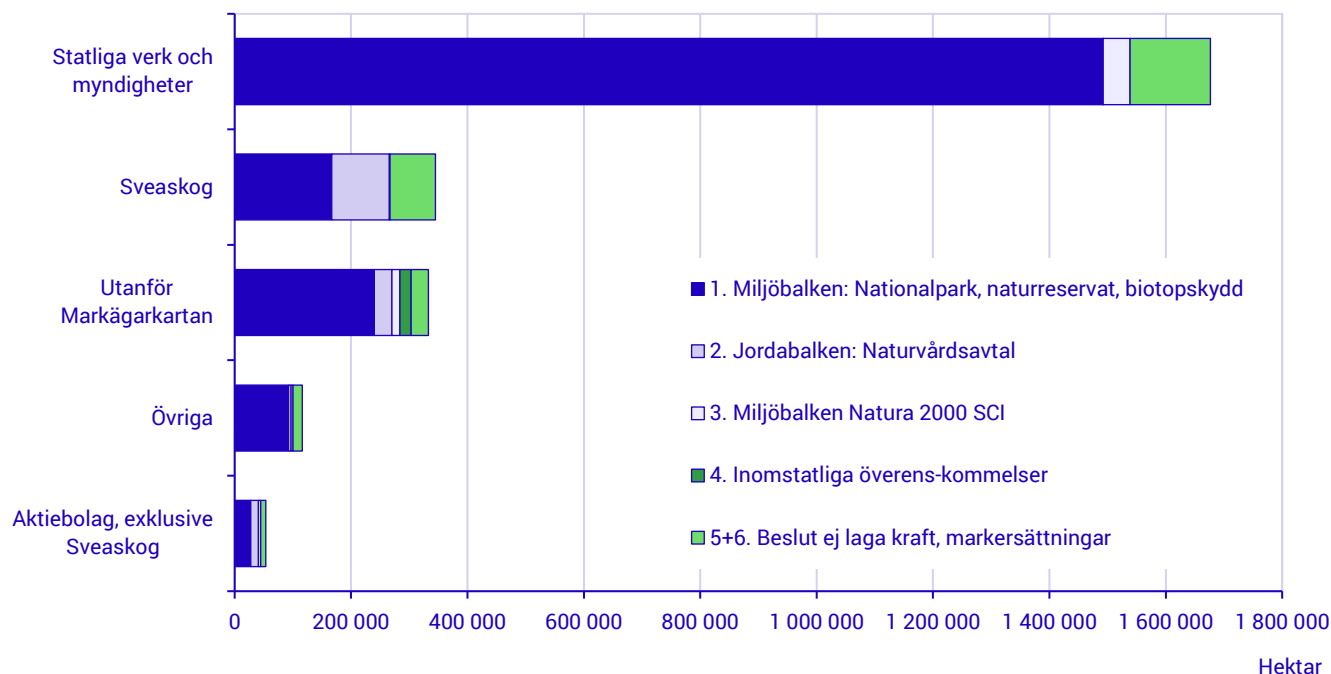
Statliga verk och myndigheter ägde 55 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken och 66 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark 2024. Av deras totala innehav av skogsmark var mer än 70 procent formellt skyddat. Huvuddelen av de arealerna var skyddade genom miljöbalken, framför allt som nationalparker och naturreservat.

Sveaskogs markinnehav stod för 19 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken och 14 procent av den formellt skyddade totala skogsmarken. Båda de andelarna har ökat med en procentenhet vardera sedan 2023. Av Sveaskogs hela innehav av produktiv skogsmark var 10 procent formellt skyddat och av deras total skogsmarksareal hade 11 procent ett formellt skydd 2024.

Aktiebolag exklusive Sveaskog ägde 3 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken och 2 procent av den formellt skyddade totala skogsmarken 2024. Av deras hela innehav av skogsmark utgjorde de formellt skyddade arealerna i genomsnitt 1 procent av både den produktiva och totala skogsmarken.

Diagram 2.7. Formellt skyddad skogsmark efter typ av markägare, 2024-12-31

Skogsmark totalt, utan överlapp mellan skyddsformer

Källa: Naturvårdsverket. Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Utanför Markägarkartan är Fortifikationsverket, privata skogsägare och markägare som taxerar mindre än 1000 hektar skogsmark.

Övriga är allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för Skogsstyrelsens statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor.

Övriga markägare är allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar. Av deras totala innehav av skogsmark hade ungefär 6 procent ett formellt skydd av både produktiv och total areal skogsmark.

Kategorin ”Utanför Markägarkartan” utgörs av privata skogsägare, markägare som taxerar mindre än 1 000 hektar skogsmark, samt Fortifikationsverket (se vidare på sida 70). Den här kategorin stod för 17 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken och 13 procent av den totala skogsmarken med formellt skydd 2024. Av gruppens totala innehav av produktiv och total areal skogsmark var cirka 2 procent formellt skyddat 2024. Huvuddelen av denna mark var skyddad av miljöbalken (grupp 1), men arealer återfinns i alla förekommande kategorier, inklusive ”inomstatliga överenskommelser”, som avser Fortifikationsverkets överenskommelse med Naturvårdsverket om skydd av områden.

Tabell 2.8. Formellt skyddad skogsmark efter typ av markägare och grupperad skyddsform, 2024-12-31
Utan överlapp mellan skyddsformer. Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Markägare	Skogsmark	1. Miljöbalken: Nationalpark, naturreservat, biotopskydd	2. Jordabalken: Naturvårds- avtal	3. Miljöbalken Natura 2000 SCI	4. Inomstatliga överens- kommelser	5+6. Beslut ej laga kraft, mark- ersättningar	Totalt
Aktiebolag, exklusive Sveaskog	Produktiv	21 100	12 500	2 400	0	7 400	43 400
	Total	27 800	13 100	3 800	0	8 900	53 700
Sveaskog	Produktiv	127 800	84 200	900	0	57 800	270 700
	Total	166 600	99 100	1 400	0	78 200	345 300
Statliga verk och myndigheter	Produktiv	686 500	100	11 100	0	93 400	791 100
	Total	1 492 200	100	46 400	0	137 900	1 676 600
Övriga	Produktiv	74 800	4 000	2 700	0	13 100	94 600
	Total	92 300	4 600	3 200	0	16 200	116 300
Utanför Markägarkartan	Produktiv	169 700	25 800	10 900	14 500	23 700	244 600
	Total	240 100	29 800	14 000	19 400	29 700	333 000
Hela Sverige	Produktiv	1 079 900	126 600	28 000	14 500	195 400	1 444 500
	Total	2 019 000	146 700	68 900	19 400	270 900	2 524 900

Källa: Naturvårdsverket

Se Figur 2.2 för precisering av grupperade skyddsformer.

Utanför Markägarkartan är Fortifikationsverket, privata skogsägare och markägare som taxerar mindre än 1000 hektar skogsmark.

Övriga är allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för Skogsstyrelsens statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor, se sida 70.

Tabell 2.9. Andel (%) formellt skyddad skogsmark efter typ av markägare, 2024-12-31

Andel av total areal skogsmark per markägare

Markägare	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Aktiebolag, exklusive Sveaskog	0,8	0,9
Sveaskog	9,5	10,6
Statliga verk och myndigheter	72,3	72,6
Utanför Markägarkartan	2,0	2,5
Övriga	5,6	6,1

Källa: Naturvårdsverket

Andelar är beräknade av summan formellt skydd per markägare dividerat med total skogsmarksareal per markägare.

Utanför Markägarkartan är Fortifikationsverket, privata skogsägare och markägare som taxerar mindre än 1000 hektar skogsmark.

Övriga är allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för Skogsstyrelsens statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor. Se sida 70.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är sammanhängande områden som markägaren frivilligt och utan ersättning har undantagit från virkesproduktion, i syfte att inte skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värden. Ytorna finns per definition endast på produktiv skogsmark. Fram till 2018 var varje område minst 0,5 hektar, men idag finns inte den begränsningen i storlek. Avsättningarna ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningar fattas vid planering av skogsmarkens användning. Det förhindrar definitionsmässigt överlapp mot hänsynsytor, som beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition.

Arealer för frivilliga avsättningar

De frivilliga avsättningarna omfattade knappt 1,4 miljoner hektar 2024. Det motsvarar 5,9 procent av Sveriges hela areal produktiv skogsmark och 5,0 procent av den totala arealen skogsmark. Arealerna var relativt jämnt fördelade mellan Sveriges fyra landsdelar, från drygt 390 000 hektar i Södra Norrland, till nästan 330 000 hektar i Norra Norrland. Som andel av den fullständiga arealen produktiv skogsmark per landsdel utgjorde de frivilliga avsättningarna som mest 6,7 procent i Södra Norrland och som minst 4,6 procent i Norra Norrland.

Sedan 2023 har arealen ökat med nästan 54 000 hektar. Ökningen var störst i Götaland, med mer än 31 000 hektar. I Svealand ökade arealen med 7 000 hektar och i Södra Norrland med 15 000 hektar. I Norra Norrland tillkom inga nya arealer frivilliga avsättningar.

Tabell 3.1. Frivilliga avsättningar per landsdel, 2024

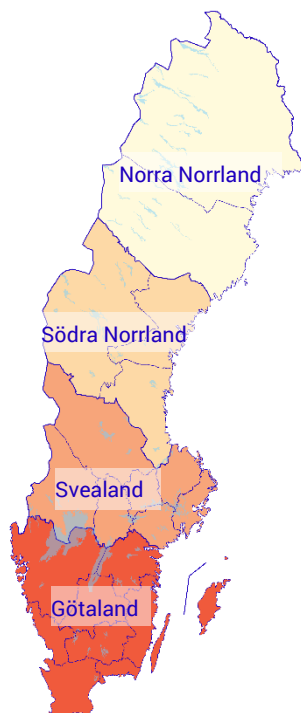
Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Areal i hektar	Andel (%) av hela arealen skogsmark	
		Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	327 800	4,6	3,4
Södra Norrland	394 300	6,7	5,7
Svealand	338 200	6,2	5,7
Götaland	331 500	6,5	6,1
Hela Sverige	1 391 700	5,9	5,0

Källa: Skogsstyrelsen.

Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen 2022.

Karta 3.1. Landsdelar
De fyra landsdelarna är från norr till söder Norra Norrland, Södra Norrland, Svealand, Götaland.

Källa: SCB

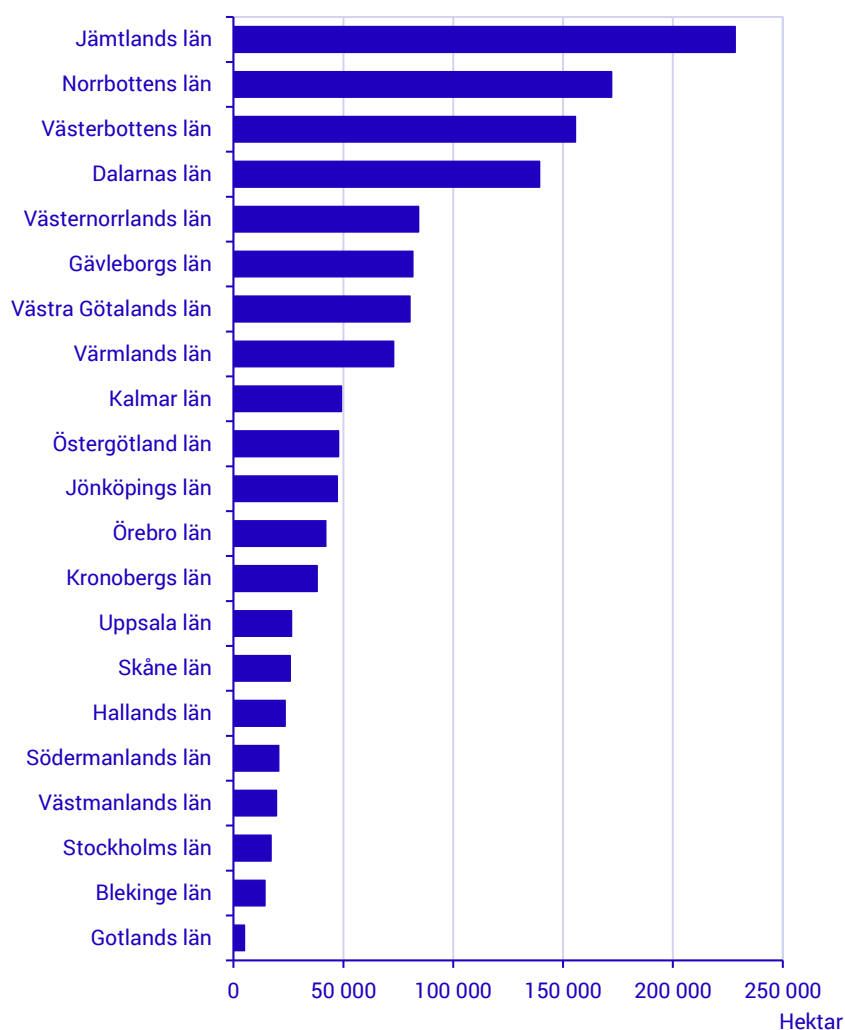
Störst areal i Jämtlands län

Jämtlands län hade den största arealen frivilliga avsättningar 2024, med nästan 230 000 hektar. Det motsvarade 8,4 procent av länets hela produktiva skogsmark, vilket var den högsta andelen bland samtliga län. Näst störst areal frivilliga avsättningar hade Norrbottens län, med 172 000 hektar, vilket motsvarade 4,3 procent av länets hela areal produktiv skogsmark.

Med 7,9 procent hade Hallands län den näst högsta andelen frivilliga avsättningar i förhållande till länets totala areal produktiv skogsmark. Samtidigt var arealen frivilliga avsättningar i länet jämförelsevis liten, med knappt 24 000 hektar.

Gotlands län hade den minsta arealen frivilliga avsättningar 2024, med 5 000 hektar. Det motsvarade 3,9 procent av Gotlands hela areal produktiv skogsmark.

Diagram 3.1. Frivilliga avsättningar per län, 2024

Källa: Skogsstyrelsen

Markägare med frivilliga avsättningar

Mer än 40 procent av den totala arealen frivilliga avsättningar 2024 fanns på enskilda markägares produktiva skogsmark. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Från 2023 till 2024 ökade frivilliga avsättningar på enskilda markägares skogsmark med drygt 23 000 hektar, vilket var mer än 40 procent av den totala arealökningen för frivilliga avsättningar 2024.

Övriga markägare stod för nästan 60 procent av arealen frivilliga avsättningar 2024. De utgörs av statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare. Under 2024 ökade deras frivilligt avsatta arealer med nästan 31 000 hektar, vilket var nästan 60 procent av den totala arealökningen.

Sveaskogs frivilliga avsättningar ingår bland övriga markägare, men redovisas även på en egen rad i tabellen nedan. Arealen uppgick till nästan 200 000 hektar 2024, vilket var 14 procent av den totala arealen frivilliga avsättningar. Mellan 2023 och 2024 ökade arealen med drygt 5 000 hektar, motsvarande 10 procent av den totala arealökningen för frivilliga avsättningar.

Tabell 3.2. Frivilliga avsättningar efter typ av markägare, 2024

Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Markägare	Arealer i hektar	Andel (%) av hela arealen produktiv skogsmark
Enskilda	588 400	2,5
Övriga	803 300	3,4
<i>varav Sveaskog</i>	<i>197 100</i>	<i>0,8</i>
Samtliga	1 391 700	5,9

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen 2022.

Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Övriga markägare är statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare. Observera kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för statistiken över formellt skydd.

Frivilliga avsättningar över tid

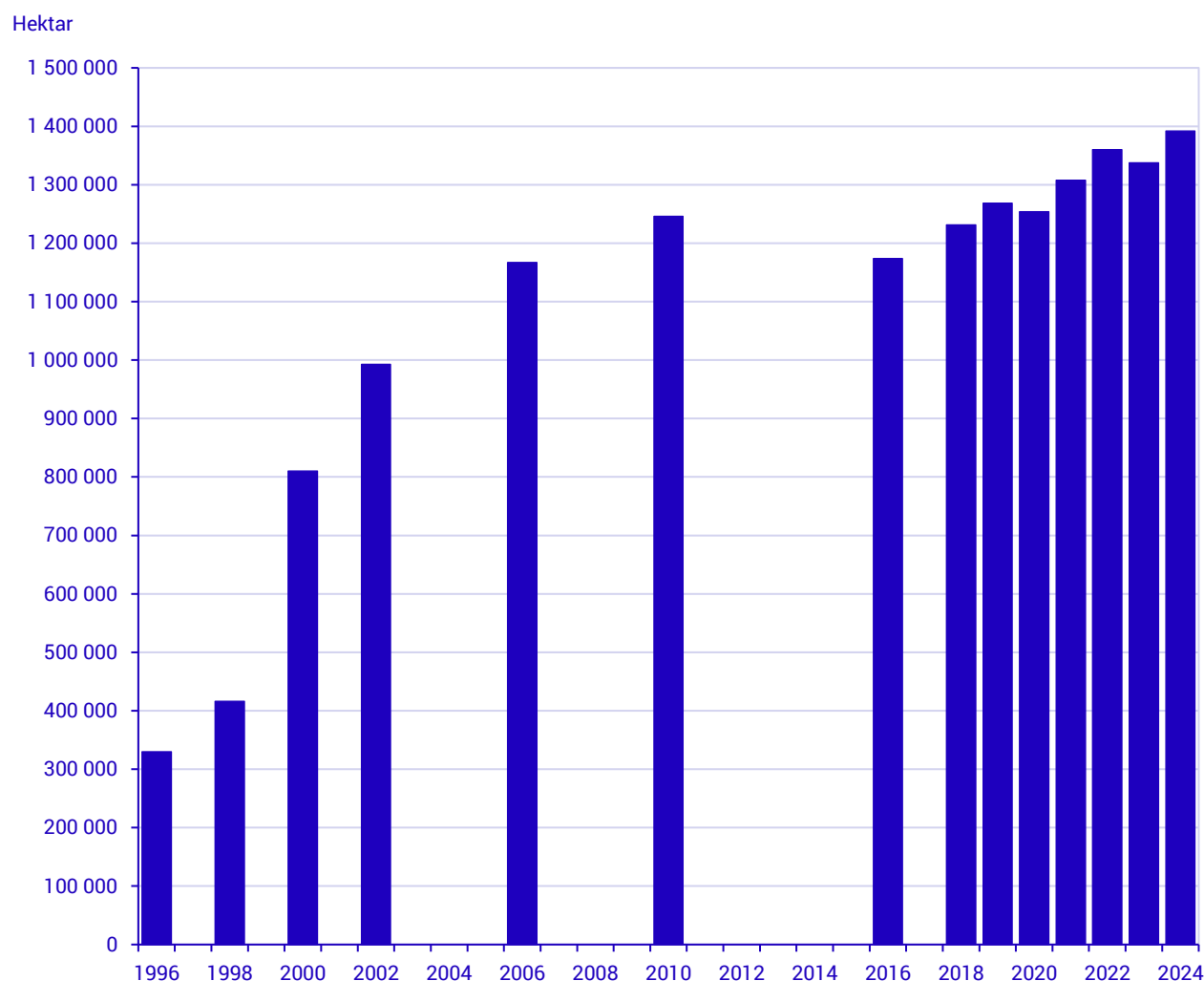
Systemet med frivilliga avsättningar infördes i början av 1990-talet. Vid den första uppföljningen 1996, fanns cirka 330 000 hektar frivilliga avsättningar. Under perioden 1998 till 2002 ökade arealen kraftigt, vilket sammanföll med införandet av miljöcertifieringarna FSC och PEFC. Fram till 2010 fortsatte arealen att öka, men i långsammare takt. 2010 omfattade de frivilliga avsättningarna 1,25 miljoner hektar.

2016 års värden visar en minskning av arealerna, som bland annat förklaras av en stor överflyttning från frivilliga avsättningar till formellt skyddad skogsmark. En del av överflyttningen är av administrativ karaktär, till exempel genom att frivilliga avsättningar inom ekoparker

och vittryggsavtal i stället tillgodoräknades formellt skydd, enligt regeringsbeslut. En annan orsak var bildandet av nytt formellt skydd på arealer som tidigare hade utgjort frivilliga avsättningar.

Sedan 2016 har arealen frivilliga avsättningar ökat med nästan 218 000 hektar. Med undantag för 2020 och 2023, har arealen ökat för varje år. 2023 års minskning på drygt 22 000 hektar berörde framför allt Sveaskogs arealer, där mark med frivilliga avsättningar ombildades till formellt skydd, enligt avtal med Naturvårdsverket. 2024 års ökning på 54 000 hektar, är på samma nivå som de ökningarna 2021 och 2022, då arealen frivilliga avsättningar växte med 54 000 respektive 52 000 hektar.

Diagram 3.2. Frivilliga avsättningar per år, 1996 till 2024
Ackumulerade arealer i hektar

Källa: Skogsstyrelsen

Statistik saknas för år som saknar undersökta värden.

Från och med 2016 ingår inte vissa typer av frivilliga avsättningar, bland annat ekoparker och områden med vittryggsavtal. De klassificeras i stället som formellt skydd. Från och med 2018 saknas krav på att frivilliga avsättningar ska vara minst 0,5 hektar.

Hänsynsytor

Karta 4.1. Landsdelar

De fyra landsdelarna är från norr till söder Norra Norrland, Södra Norrland, Svealand, Götaland.

Källa: SCB

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark, som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen har lämnats vid avverkning. Exempel på hänsynsytor är hänsynskrävande biotoper, kantzoner mot våtmark och vattendrag eller bryn mot annat ägoslag. Ytorna överlappar inte formellt skydd eller improduktiv skogsmark. Överlapp mot frivilliga avsättningar kan finnas men har inte utretts fullständigt. Statistiken omfattar inte areal som kan förväntas lämnas som hänsyn vid framtida föryngringsavverkningar. Den skiljer sig på det sättet från annan statistik över skogsmark som inte är tillgänglig för virkesproduktion.

Tidserien för statistiken sträcker sig från avverkningssäsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt skattningar från 2016/2017 till 2019/2020. De senaste tre årens medelvärden är preliminära prognosvärden som har beräknats genom att återanvända den senaste skattningen av andelen hänsyn från säsongen 2019/2020. Glapp i tidserien mellan 1993 och 1999 har interpolerats, med hjälp av tidigare enstaka uppföljningar.

Arealer för hänsynsytor

Enligt preliminära siffror för 2024 skattas hänsynsytor till att omfatta nästan 550 000 hektar. Det är en areal som har ackumulerats sedan 1993. Sedan 2023 års preliminära värde har arealen ökat med drygt 18 000 hektar. Det senaste definitiva värdet för hänsynsytor avser treårsmedeltal med midsäsong 2019/2020. Det visar en ökning på 25 000 hektar jämfört med värdet för midsäsong 2018/2019.

Tabell 4.1. Hänsynsytor per landsdel, 2019/2020 och 2024

Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Arealer i hektar		Andel (%) av hela arealen skogsmark 2024***	
	2019/2020*	2024**	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	116 500	141 700	2,0	1,5
Södra Norrland	140 800	166 600	2,8	2,4
Svealand	98 300	126 500	2,3	2,1
Götaland	90 000	110 400	2,2	2,0
Hela Sverige	445 600	545 200	2,3	1,9

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen 2022

* 2019/2020 är treårsmedeltal med midsäsong 2019/2020 (senast kända värde)

** 2024 är preliminärt värde.

***Avser 2024 års preliminära värden för hänsynsytor, beräknat mot SLU Riksskogstaxeringens femårsmedelvärdeför 2022 års skogsmarksareal.

Revideringar – ändring av tidigare publicerade värden
Statistik över hänsynsytor har reviderats för åren 2019 till 2023. Jämförelser över tid ska inte göras med äldre rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivilig/

Hänsynsytor över tid

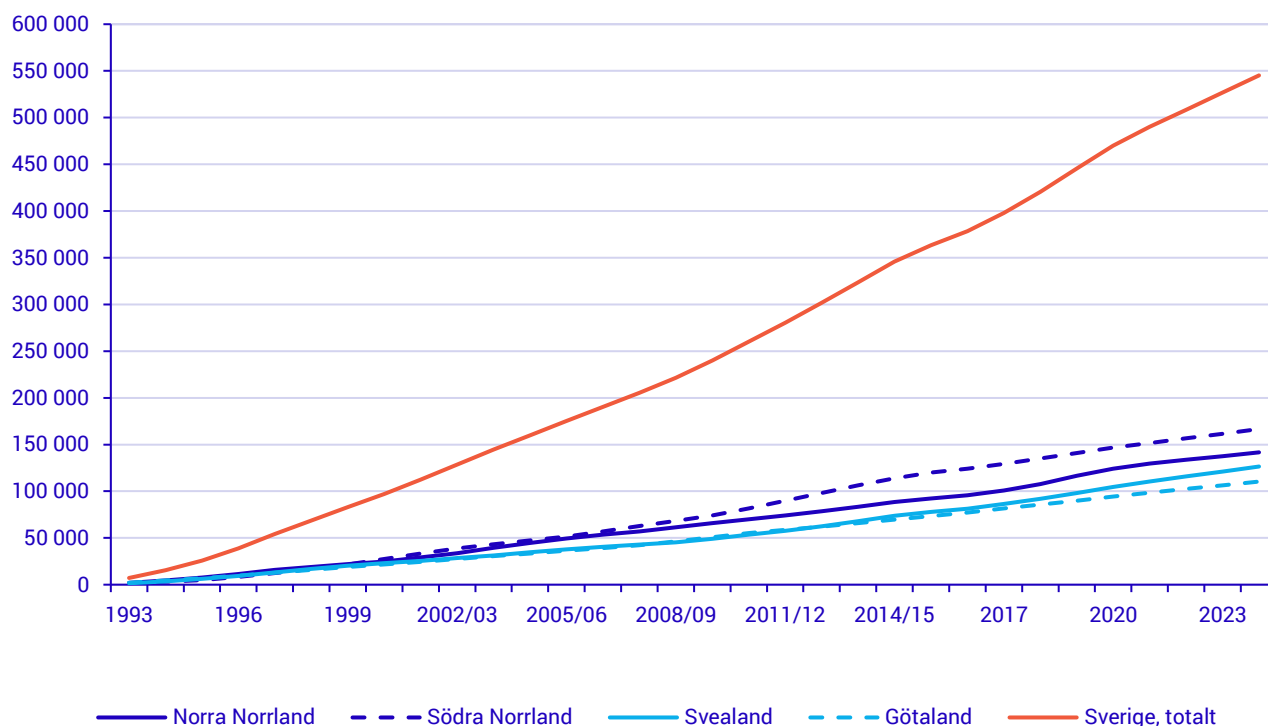
Den ackumulerade arealen hänsynsytor har haft en stadig årlig ökning sedan 1993. För den senaste tioårsperioden, säsong 2014/2015 till 2024, har den beräknade årliga ökningen varierat mellan 15 000 och 25 000 hektar, med ett medelvärde på drygt 20 100 hektar. Från säsong 2000/2001 till 2014/2015 har det genomsnittliga tillskottet per avverkningssäsong varit 17 500 hektar. Från 2000/2001 till och med säsong 2007/2008 var genomsnittet något lägre, med 15 300 hektar per säsong. Vid efterföljande säsong, 2008/2009, ökade arealen till 16 200 hektar på grund av Skogsstyrelsens ändring av vad som ska räknas vid lämnade hänsynsytor, framför allt genom att mer mark i kanten av avverkningssytan räknades vid inventeringen.

Den ackumulerade arealen hänsynsytor redovisas per helår med hjälp av inter- och extrapolerade värden. Ingen mätning av hänsynsyternas varaktighet är gjord. Därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller som överlappas av frivilliga avsättningar.

Diagram 4.1. Ackumulerad areal hänsynsytor per landsdel, 1993 till 2024

Arealer i hektar, treårsmedel av avverkningssäsonger. Interpolerat värde för 2015 och preliminära värden för 2020 till 2024.

Hektar

Källa: Skogsstyrelsen

Arealerna symboliserar det årliga tillskottet av lämnade hänsynsytor vid förnygringsavverkning. Eventuella förluster av hänsynsytor är okända och har därför inte kunnat reduceras.

Helår i figuren anger inter-/extrapolerade värden. Avverkningssäsongerna avser inventeringen Polytax/hänsynsuppföljningen. Värden för hela årtal 1993 till 1999 är inter- och extrapolerade med hjälp av enstaka hänsynsinventeringar gjorda 1993, 1995 och 1997. Avverkningssäsonger 2000/2001 till 2014/2015 och 2016/2017 till 2019/2020 visar värden enligt inventeringen Polytax/hänsynsuppföljningen. Interpolerat värde för 2015 och preliminära värden för 2020 till 2024.

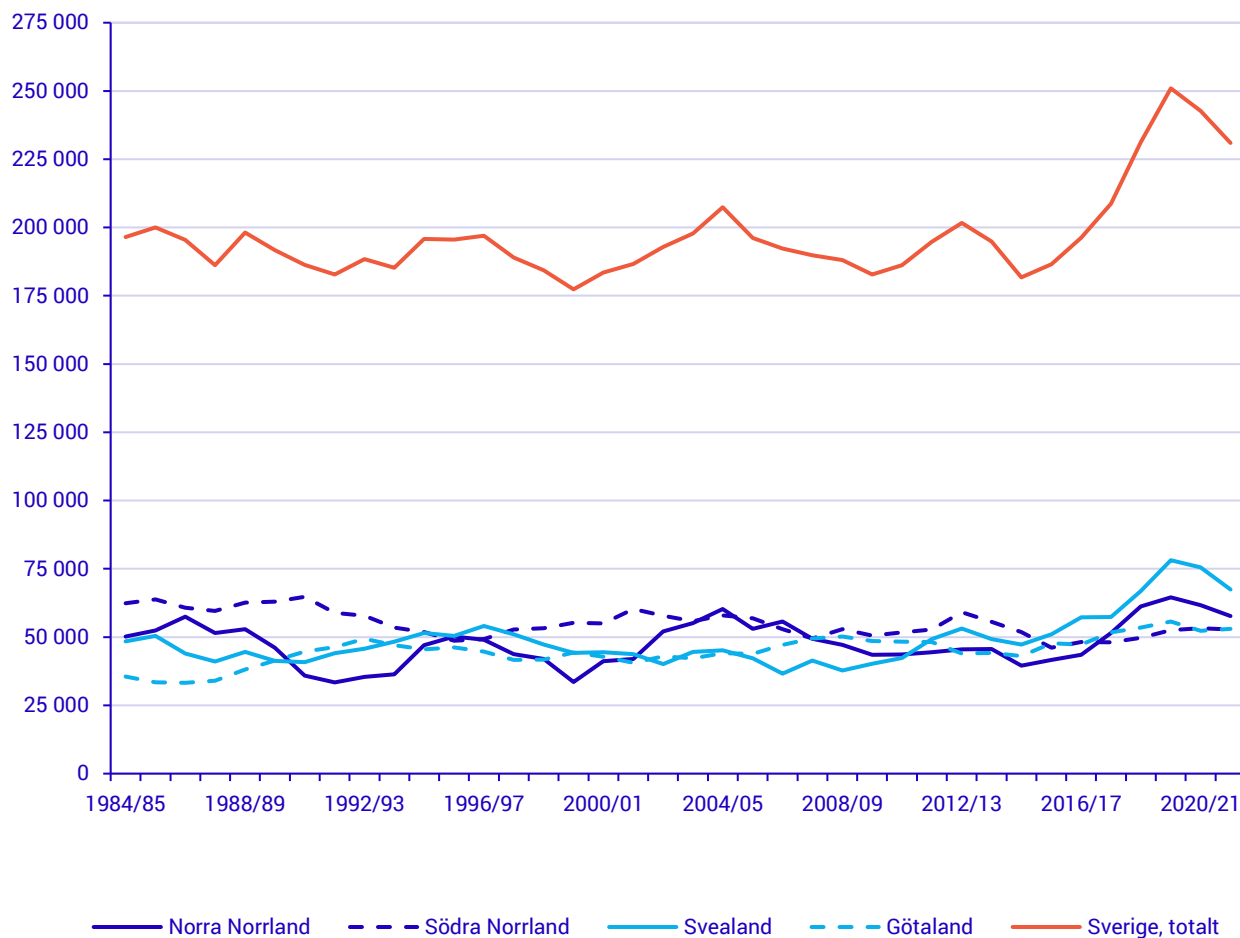
Slutavverkad areal för skattning av hänsynsytor

Utifrån Skogsstyrelsens olika inventeringar skattas **andel** hänsyn av slutavverkningen. För att kunna beräkna **arealer** för hänsynsytor kombineras andelarna med Riksskogstaxeringens uppgifter om slutavverkad areal. Eftersom den senaste skattningen av hänsynsytor avser 2019/2020 och andelen antas vara konstant därefter, betyder större slutavverkad areal automatiskt en större hänsynsareal.

Den slutavverkade arealen varierar mellan säsongerna. Det lägsta värdet sedan tidsseriens start kopplas till säsong 1999/2000, då arealerna skattas till 177 300 hektar. Det högsta värdet kopplas till säsong 2019/2020, då den slutavverkade arealen beräknades till 251 000 hektar. Det utgjorde kulmen på en ökning från säsong 2014/2015, då den avverkade arealen skattades till 181 800 hektar. Den senast redovisade säsongen, 2021/2022, redovisar en areal på 230 900 hektar. Det är nästan 12 000 hektar mindre jämfört med föregående säsong.

Diagram 4.2 Slutavverkad areal totalt och per landsdel, femårsmedel för avverkningssäsong 1984/1985 till 2021/2022

Hektar

Källa: Skogsstyrelsen, SLU Riksskogstaxeringen

Arealer i hektar enligt SLU Riksskogstaxeringen, femårsmedelvärden. Årtalen avser avverkningssäsonger i femårsmedelvärdets mittår.

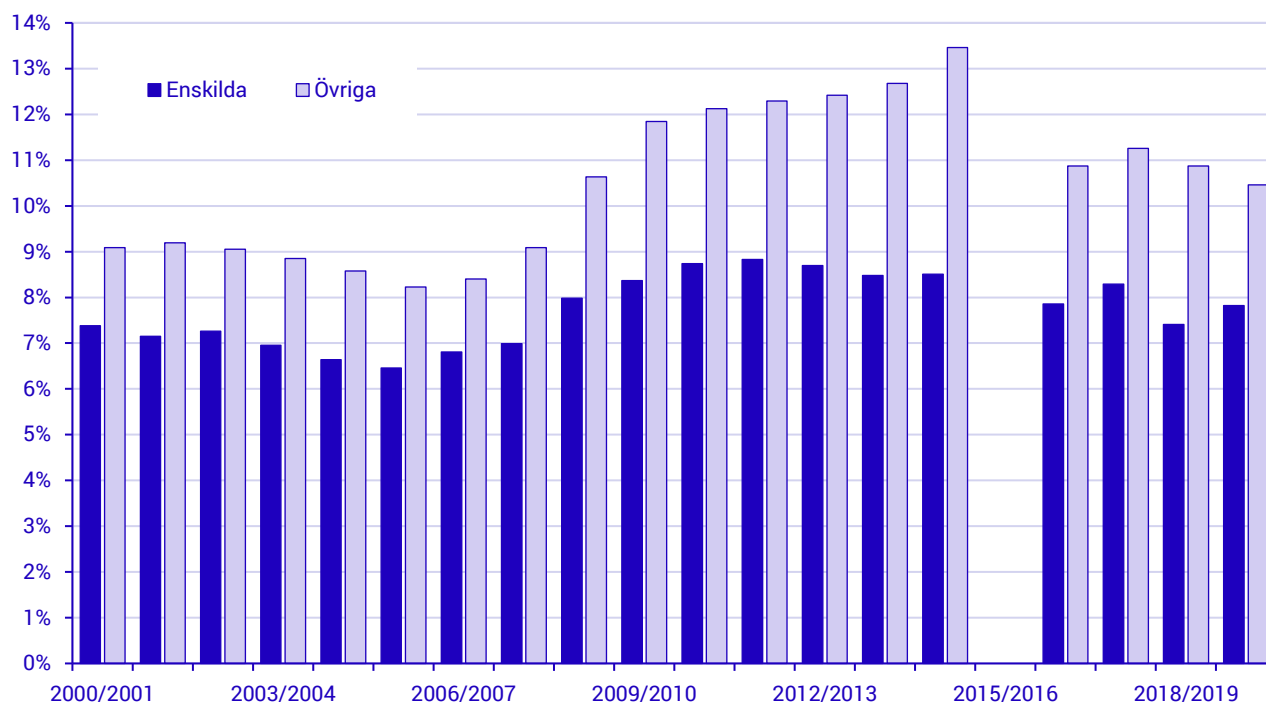
Markägare med hänsynsytor

Skattningar för avverkningsåret 2019/2020 visar att enskilda markägare lämnade nästan 8 procent av de avverkade arealerna som hänsynsytor. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Vid samma tid lämnade övriga markägare drygt 10 procent hänsynsytor. Övriga ägare är statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare.

Vid tidsseriens start, säsong 2000/2001 lämnade enskilda markägare drygt 7 procent av den avverkade arealen som hänsynsytor, medan övriga markägare lämnade i genomsnitt 9 procent. Efter säsong 2005/2006 ökade andelen hänsynsytor i båda grupperna, med en kraftigare ökning bland övriga markägare. Störst andel lämnad hänsyn skattas till säsong 2014/2015, med knappt 9 procent för enskilda markägare och drygt 13 procent för övriga.

De senaste fyra säsongerna, från 2016/2017 till 2019/2020, visar lägre värden. Det uppträder i samband med introduktionen av en ny inventering (hänsynuppföljningen som ersatte Polytax) och det är troligt att den nya metodiken till stor del har orsakat nivåskillnaden. Skillnaden är störst för övriga markägare, där andel lämnad hänsyn har minskat med 3 procentenheter sedan 2014/2015. För enskilda markägare är minskningen knappt 1 procentenhet.

Diagram 4.3. Lämnad hänsyn av totalt avverkad areal, per typ av markägare, 2000/2001 till 2019/2020
Treårsmedel av avverkningsårer, andel i procent

Källa: Skogsstyrelsen. Årtalen avser avverkningsårer mitt i treårsmedelvärdet. Skattningar för åren 2015/2016 saknas. Observera kategorierna av markägare skiljer sig från den uppdelning som görs för statistiken över formellt skydd.

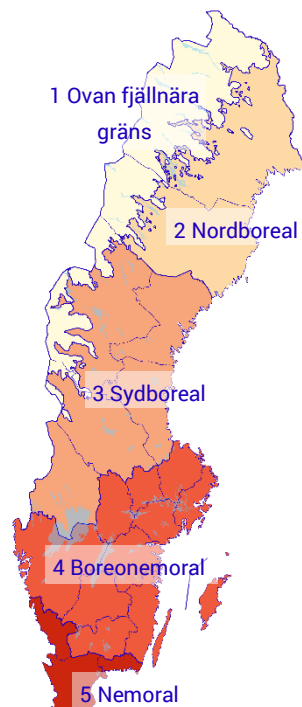
Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv, det vill säga som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Enligt skogsvårdslagen får inte avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling ske på improduktiva ytor som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd kan avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär.

Formellt skyddad skogsmark finns delvis på improduktiv skogsmark, vilket ger överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de per definition endast utgörs av produktiv skogsmark.

Karta 5.1. Naturgeografiska regioner (SUS)

Kartan visar de fem naturgeografiska regioner som används i statistiken, med regionen ovan fjällnära gräns (1) i ljus färg, i den nordvästra delen av Sverige. Nedan gränsen för fjällnära skog heter regionerna den nordboreala (2), den sydboreala (3), den boreonemorala (4) och den nemorala (5). Dessa fyra regioner benämns i ett samlingsbegrepp ”nedan fjällnära gräns”.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Improduktiv skogsmark per region (SUS)

Den improduktiva skogsmarksarealen inklusive formellt skydd utgjorde knappt 16 procent av Sveriges totala skogsmarksareal, enligt femårsmedel med mittår 2022. Andelen var betydligt högre i regionen ovan den fjällnära gränsen, med nästan 63 procent. Av de fyra regionerna nedan fjällnära gräns var andelen högst i den nordboreala regionen, med 14 procent, och som lägst i den nemorala regionen, med 4 procent av den totala skogsmarksarealen.

Improduktiv skogsmark som inte är formellt skyddad utgjorde knappt 11 procent av den totala skogsmarksarealen. I regionen ovan fjällnära gräns var andelen nästan 24 procent och nedan den fjällnära gränsen var den drygt 9 procent.

Tabell 5.1. Improduktiv skogsmarksareal, per region, 2022

Arealer är avrundade till jämna 100-tal

Region	Areal i hektar		Andel (%) av total skogsmarksareal	
	Totalt	Utanför formellt skydd	Totalt	Utanför formellt skydd
1. Ovan fjällnära gräns	1 909 800	726 200	62,8	23,9
2. Nordboreal	1 058 400	969 200	14,3	13,1
3. Sydboreal	891 300	843 000	9,1	8,6
4. Boreonemoral	485 100	444 500	7,2	6,6
5. Nemoral	36 900	34 400	3,8	3,5
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	2 471 700	2 291 100	9,9	9,2
Hela Sverige, region 1–5	4 381 600	3 017 400	15,7	10,8

Källa: SLU Riksskogstaxeringen och NMD 1.1. Femårsmedelvärde för perioden 2020 till 2024, där 2022 är mittår. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata och skattningar.

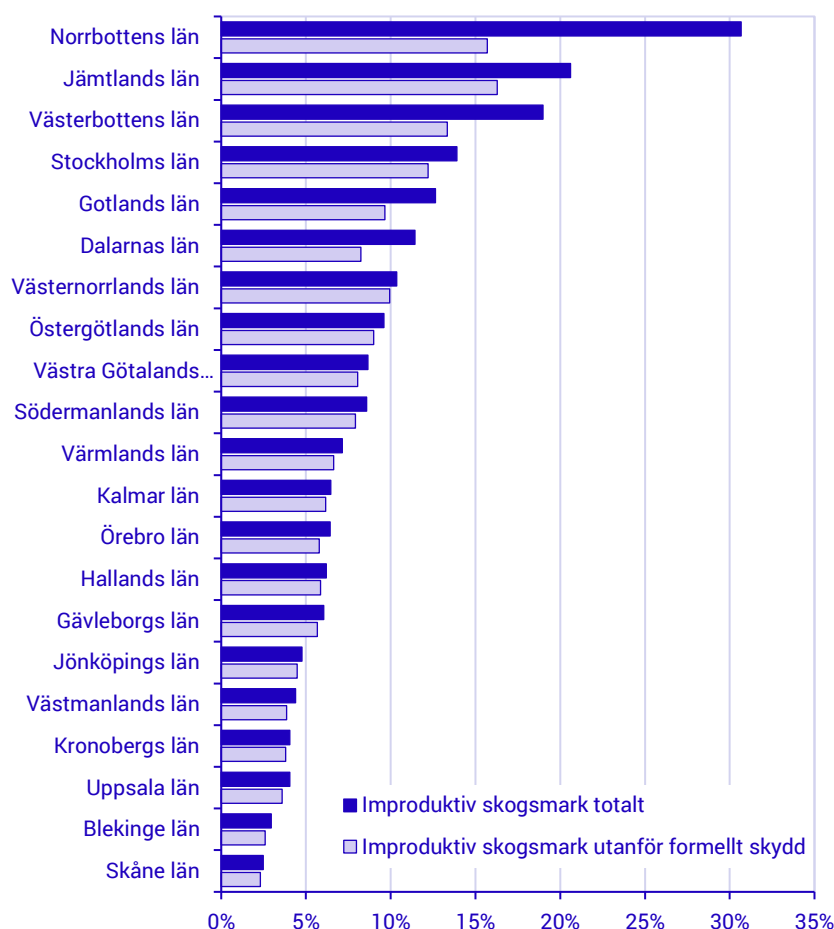
Improduktiv skogsmark per län

Norrbottnens län hade den högsta andelen improduktiv skogsmark, med 31 procent av länets totala skogsmarksareal. Därefter följer Jämtlands län, med 21 procent, och Västerbottens län, med 19 procent. Den fjärde högsta andelen improduktiv skogsmark hade Stockholms län, med 14 procent. Arealen improduktiv skogsmark i Stockholms län var dock liten jämfört med de nordliga länen. Stockholms län hade drygt 50 000 hektar improduktiv skogsmark, att jämföra med de 1,8 miljoner hektar som fanns i Norrbottens län. Lägst andel improduktiv skogsmark hade Skåne län, med 2 procent.

Andelen improduktiv skogsmark som inte var formellt skyddad varierade från drygt 16 procent i Jämtlands län, till 2 procent i Skåne län. Norrbottens län hade den största skillnaden mellan andelen improduktiv skogsmark totalt och utanför formellt skydd. Där var andelen improduktivt utanför formellt skydd nästan 16 procent, att jämföra med 31 procent improduktiv skogsmark totalt.

Diagram 5.1. Improduktiv skogsmark per län, 2022

Andel av total skogsmarksareal per län

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2020 till 2024, där 2022 är mittår. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar.

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Rapporten redovisar en sammanhållen statistik för de fyra formerna formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor vid föryngringsavverkning och improduktiv skogsmark. Statistiken är till stora delar en sammanställning av redan publicerad statistik inom flera statistikprodukter, som SCB, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ansvarar för. I sin nuvarande form har statistiken publicerats från och med referensår 2018, vilket publicerades i juni 2019. Före 2018 publicerades delar av nuvarande statistik i andra former, men det fanns också en paus på flera år före 2018, då delar av nuvarande statistik inte publicerades alls.

Den sammanställning som redovisas i den här rapporten publicerades för första gången 2019, som en del i ett regeringsuppdrag där Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SLU och SCB tilldelades uppgiften att utarbeta en sammanhållen statistik för skogsmark². Bakgrunden till uppdraget var att regeringen saknade en övergripande sammanhållen och officiell statistik över arealen skogsmark, med uppgifter om vilka åtgärder som har använts för skydd av skogsmark och utvecklingen över tid. Statistiken behövdes för att följa upp skogspolitikens jämställda mål, inklusive etappmålet om skydd av land-, sötvatten- och marina områden.

Ytterligare en orsak till att statistiken togs fram i sin nuvarande form var slutsatser i Riksrevisionens rapport 2018³, där det uttrycktes behov av en ökad samsyn kring vilka arealer som skulle tillgodoräknas formellt skydd respektive frivilliga avsättningar. Riksrevisionen menade att det fanns behov av ny statistik i syfte att möjliggöra en transparent och jämförbar uppföljning och rapportering av etappmålet till riksdagen, samt en ökad samordning av statistiken för detta. Den statistik som redovisas här är dock inte värderad i relation till nationella eller internationella mål.

²Regeringsbeslut N2018/04159/SK "Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark"

Regeringsbeslut N2019/01826/SMF – N2019/00866/SMF "Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark"

³ Riksrevisionen RiR 2018:17 "Skyddet av värdefull skog"

Definitioner och förklaringar

Skogsmark

Skogsmark definieras i Skogsvårdslag (1979:429) som mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. Denna definition gäller sedan 2008 då definitionen ändrades (SFS 2008:662) i syfte att harmonisera den svenska definitionen av skogsmark till den internationella. Arealen skogsmark i Sverige blev större enligt den nya definitionen än enligt den gamla⁴.

Produktiv skogsmark

Produktiv skogsmark är, enligt skogsvårdslagen, skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Former

De fyra delmängder som ingår i statistiken. De nämns i regeringsuppdraget (N2018/04159/SK) som de delmängder statistiken ska fördelas på. Formerna är:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark

Formellt skyddad natur

Skogsmark som regleras av lagar och förordningar avseende områdesskydd, samt ingångna avtal och enskilda beslut avseende skydd av områden. I den här statistiken avses ett samlingsbegrepp för olika skyddsformer, som är reglerade i lagar och förordningar, samt i ingångna avtal och enskilda beslut för formellt skyddad natur. De skyddsformer som ingår i statistiken är:

- Nationalparker
- Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
- Skogliga biotopskyddsområden
- Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vitryggsavtal

⁴ Loman, J.-O. (Red.) (2011). Skogsstatistisk årsbok. Jönköping: Skogsstyrelsen.

- Natura 2000 SCI med utpekade skogshabitat som har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.
- Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
- Beslutade skogliga biotopskyddsområden och naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk, som inte vunnit laga kraft
- Markersättningar för bildande av nationalparker och naturreservat, samt områden på Fastighetsverkets mark

Nationalparker

Ett mark- eller vattenområde som tillhör staten får förklaras som nationalpark, i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Nationalparkerna syftar till ett representativt skydd av stora områden inom olika landskapstyper. De har föreskrifter som innebär skydd för samtliga ingående naturtyper.

Reglering: 7 kap. 2–3 §§ miljöbalken, nationalparksförordningen (1987:938)

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdagen, regeringen, Naturvårdsverket

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Naturreservat

Ett mark- eller vattenområde kan förklaras som naturreservat i syfte att:

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose behov av områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, eller
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Naturreservat innebär ett långsiktigt områdesskydd som anpassas efter syfte och skyddsbehov, till exempel när inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden behövs för att uppnå syftet med bevarandet. Fastigheter som omfattas kan vara i såväl allmän som enskild ägo. Om markägaren vill fortsätta att äga marken blir denne ersatt i enlighet med miljöbalkens ersättningsbestämmelser.

Reglering: 7 kap. 4–8 §§ miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Länsstyrelse, kommun

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse, kommun

Skogliga biotopskyddsområden

Mindre mark- eller vattenområden som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen och som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller särskilt skyddsvärda på annat sätt. Ett biotopskyddsområde är vanligtvis mellan 2 och 10 hektar, men kan vara större. Området ska överensstämja med minst 1 av 19 särskilt definierade biotoptyper.

Reglering: 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Skogsstyrelsen, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, kommun

Områden med naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett nyttjanderättsavtal som tecknas mellan markägare och staten, genom Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägare. Att ingå i ett naturvårdsavtal är frivilligt för båda parter. Syftet är att utveckla och bevara naturvärden. Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna avtal för områden med höga sociala värden, för att bevara och utveckla skogar med värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Genom att ingå ett naturvårdsavtal avstår fastighetsägaren från viss användning av ett område, till exempel avverkning, samt tolererar att bland annat naturvårdande åtgärder vidtas där. I avtalet beskrivs området och hur naturvärdena bör bevaras och utvecklas, men fastighetsägaren åtar sig inte att utföra åtgärder.

Avtalstiden kan variera från några månader upp till 50 år. Avtalet görs normalt gällande gentemot en ny ägare genom att det skrivs in i fastighetsregistret.

Reglering: 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken (1970:994), lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Varaktighet: Tidsbestämt enligt avtal

Beslutande: Avtalsparter

Tillsynsmyndighet: Avtalsparter

Ekoparker och vitryggsavtal

Det finns olika benämningar på naturvårdsavtal. Ekoparksavtal tecknas mellan Skogsstyrelsen och Sveaskog, utan statlig ersättning. Områdena är minst 1 000 hektar stora och har minst 50 procent naturvårdsareal. På den yta som inte är naturvårdsareal bedrivs skogsbruk med generell eller förstärkt miljöhänsyn. Vitryggsavtal är en annan form av naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen som en av parterna. Avtalen avser att bevara och skapa cirka 10 000 hektar lövskog. De ska ge en god livsmiljö åt såväl den vitryggiga hackspetten som andra rödlistade lövskogsarter.

Både ekoparksavtal och vittryggsavtal ska enligt regeringsbeslut *M2014/593/Nm Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster* räknas till det formella skyddet och inte som frivilliga avsättningar. De ingår därmed i statistiken över formellt skyddad skogsmark. I delar av statistiken görs en särredovisning av ekoparker sammanslaget med områden med vittryggsavtal.

Väntansavtal

Från 2024 finns en ny typ av avtal som kallas väntansavtal och som kan tecknas med Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen. Detta avtal erbjuder markägare under områdesskyddsprocessen, i avvaktan på ett eventuellt färdigt områdesskydd. Avtalen tecknas på ett eller två år, där markägaren förbinder sig att inte avverka berörd skogsmark under avtalstiden mot ett mindre schablonbelopp. Då väntansavtalen är temporära i väntan på områdesskydd ingår de inte i tabeller och diagram i denna rapport.

2024 tecknades totalt 197 väntansavtal med Naturvårdsverket. Ersättningen för dem uppgick totalt till cirka 3,4 miljoner kronor och de omfattade närmare 13 400 hektar produktiv skogsmark och berörde 145 planerade områdesskydd, fördelat på 17 län. 87 procent av Naturvårdsverkets avtal tecknades med privatpersoner. Övriga avtalsparter som tecknat väntansavtal är allmänningar, bolag med flera.

Återvätningsavtal

Återvätningsavtal är en form av naturvårdsavtal som skrivs mellan Skogsstyrelsen och markägare. Det primära syftet är att begränsa den klimatpåverkan som utdikade torvmarker medför genom de växthusgaser som frigörs. Avtalens utformning begränsar inte att avverkning av träd sker inom området, utan enbart att det vid skogsbruksåtgärder inte sker körning eller spårbildning i området. Återvätningsavtalen innebär därmed inget formellt skydd av skog och är därför exkluderade i den statistik som redovisas här.

Natura 2000-områden

Områden som är utpekade enligt EU:s två naturvårdsdirektiv fågeldirektivet SPA (särskilt skyddsområde) eller art- och habitatdirektivet SCI (område av gemenskapsintresse/särskilt bevarandeområde). Syftet är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden av Europas mest värdefulla och hotade arter och naturtyper.

Natura 2000-områden utpekas för de arter och naturtyper som anges i de båda naturvårdsdirektiven och som bedöms som särskilt skyddsvärda i ett EU-perspektiv. I områdena skyddas naturtyper och arter från negativ påverkan genom en särskild tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillståndsplikten gäller även utanför det avgränsade området. I särskilda skyddsområden har medlemsstaterna även ansvar för att vidta

de bevarandeåtgärder som behövs, med utgångspunkt i utpekade naturtypers och arters ekologiska behov.

I den här statistiken ingår endast de områden som har utpekade habitat enligt art- och habitatdirektivet (SCI-områden) och har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNN.

Reglering: 7 kap. 27–29 b §§ miljöbalken, 15-20 a §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Regeringen

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Områden med inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Områden med inomstatlig överenskommelse har skyddats efter överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket⁵. De utpekades 2003 och 2004 inom ramen för regeringsuppdraget om inventering av skyddsvärda statliga skogar. Enligt tilläggsuppdrag efter inventeringen genomförde Naturvårdsverket ett fördjupat samråd om områdenas bevarande, vilket resulterade i 2010 års överenskommelse mellan myndigheterna. Dess innebörd är att utpekade områden undantas från skogsbruk och avverkning. Samrådsrutiner gäller för sådan avverkning som behövs för områdenas användning som övningsområden.

Områdena saknar formellt skydd enligt miljöbalkens regler, men har genom överenskommelsen och regeringsbeslut ett formellt skydd. Parterna är överens om att anläggande av byggnader, vägar, ledningar, vindkraftverk eller annan typ av exploatering inte ska ske inom naturskogarna. Områden erbjuds för bildande av naturreservat om övningsverksamheten upphör. Skyddsformen naturvårdsavtal är inte tillämplig, eftersom det rör sig om en överenskommelse mellan två statliga parter.

Reglering: Överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdag, regering

Tillsynsmyndighet: Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Beslutade naturreservat och skogliga biotopskyddsområden, ej laga kraft

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart, även om det överklagas. Dock vinner beslutet laga kraft

⁵ Överenskommelse om skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden, Nv Dnr 310-167-10 No.

först tre veckor efter att det har delgivits berörda parter, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum finns ett antal områden som är beslutade men inte laga-kraft-vunna, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade. För att säkerställa att även denna kategori arealer finns med i statistiken, ingår de här i en egen skyddsform.

Reglering: 7 kap. 4–8 §§ miljöbalken samt 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Oklart, eftersom besluten inte vunnit laga kraft

Beslutande: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Markersättningar för bildande av nationalpark och naturreservat

Markersättningar omfattar köp, intrångsersättning och bidrag. Avtal om köp av fast egendom, samt överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare, tecknas som regel innan ett område förklaras som naturreservat. Inget av förfarandena innebär att området ges ett formellt skydd. Bidrag till kommuner delas som regel ut efter att kommunen har genomfört markåtkomst och fattat beslut om naturreservat. Kommunala naturreservat har normalt därför redan ett formellt skydd vid den tidpunkt då bidraget utbetalas.

Områden på Fastighetsverkets mark, efter samråd 1 april 2010, ingår i den här kategorin.

Reglering: Avtal om köp av fast egendom inom blivande naturreservat, eller överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare inom blivande naturreservat.

Varaktighet: I normalfallet permanent. Genom avtal och överenskommelser inträder ett indirekt skydd i avvaktan på det formella beslutet om naturreservat. Det indirekta skyddet är förhållandevis starkt vid köp av fast egendom, eftersom äganderätten och därmed rådigheten över området då övergår till staten. Vid överenskommelse om intrångsersättning är det indirekta skyddet svagare och blir beroende av hur pass väl fastighetsägaren lever upp till olika förbindelser i överenskommelsen.

Beslutande: Naturvårdsverket, eller länsstyrelse med villkor om Naturvårdsverkets godkännande, eller Naturvårdsverket efter samråd med berörd länsstyrelse.

Tillsynsmyndighet: Saknas i formell mening vad gäller köp och intrångsersättning. I praktiken är det staten, som part i avtal och överenskommelse, som ansvarar för att villkor upprätthålls. Vid bidragsbeslut ska Naturvårdsverket utöva tillsyn.

Skyddsformer som saknar föreskrifter mot skogsbruk

Två ytterligare skyddsformer räknas som formellt skydd i SCB:s statistik över skyddad natur inom alla naturtyper (statistikprodukt MI0603 Skyddad natur). Eftersom de saknar föreskrifter mot skogsbruk ingår de inte i statistiken över formellt skyddad skogsmark, som redovisas i denna rapport (statistikprodukt MI0605). Orsaken till att de inte ingår i den här statistiken är följande:

Nationalstadsparken saknar föreskrifter som förbjuder avverkning av skogsmark. För att hantera skydd och förvaltning av områdets äldre träd har Länsstyrelsen beslutat om samråd enligt miljöbalken 12:6, till exempel för åtgärder som berör jätteeckar.

Naturvårdsområden som skyddsform infördes i naturvårdslagen 1974, men upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för friluftsliv. De områden som har inrättats ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med sammanhängande produktiv skogsmark, där markägaren frivilligt har beslutat att inte utföra åtgärder som kan skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värde. Området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling.

Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp med statistikens övriga tre former, utifrån Skogsstyrelsens definition av frivilliga avsättningar. Definitionen i sig förhindrar överlapp med övriga former, genom att markägarens frivilliga beslut innebär en gräns mot formellt skydd och kravet på produktiv skogsmark innebär en gräns mot improduktiv skogsmark. Kravet på dokumentation betyder att beslutet är fattat vid planering av markanvändningen. Det innebär i sin tur en gräns mot hänsynsytor, vilka beslutas vid operativ planering. Det förekommer dock glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen.

Frivilligt avsatt skogsmark för naturvårdsändamål inryms i sektorsansvaret, konkretiserat som arealmål i etappmål och tidigare delmål. En annan drivkraft är skogsägarnas avtal med certifieringsorganen FSC alternativt PEFC. I deras skogsbruksstandarder ingår att avsätta minst 5 procent av den produktiva skogsmarken för naturvårdsändamål, i första hand nyckelbiotoper. I dessa skogsbruksstandarder tillåts visst överlapp mellan frivilliga avsättningar och formellt skydd.

Reglering: Reglering i lag saknas.

Varaktighet: Fastighetsägaren beslutar själv om inrättande eller upphörande av de frivilliga avsättningarna. För certifierade fastighetsägare inom FSC alternativt PEFC finns regelverk för varaktighet och utbytbarhet.

Beslutande: Fastighetsägaren

Tillsynsmyndighet: Eftersom frivilliga avsättningar inte har en juridisk innebörd finns ingen tillsynsmyndighet. Skogsstyrelsen har ett ansvar för uppföljning. För certifierade fastighetsägare finns kontrollsystem inom FSC alternativt PEFC.

Hänsynsytor

Avser hänsynsytor vid föryngringsavverkning. Vid skogsbruksåtgärder på mark som omfattas av skogsvårdslagen, ska hänsyn tas till naturvårdens intressen. Omfattningen av den hänsyn som kan krävas,

regleras av bestämmelser om intrångsbegränsning. Hänsyn kan innebära att träd, trädssamlingar eller döda träd lämnas kvar vid olika åtgärder. Det som lämnas i samband med skötsel av skogsmark bör skyddas vid kommande åtgärder. Med få undantag kan krav ställas på återställande av skada som uppstått till följd av skogsbruksåtgärd. Den som inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för en föreskrift enligt 30 §, kan dömas till böter.

Reglering: 30 § skogsvårdslagen

Varaktighet: Sparas så länge ytan håller tillräckligt höga naturvärden. Det är inte straffbart att avverka hänsynen såvida inte Skogsstyrelsen beslutat om ett förbud.

Beslutande: Riksdagen

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen

Statistiken omfattar inte areal som kan förväntas lämnas som hänsyn vid framtida föryngringsavverkningar. Den skiljer sig på det sättet från annan statistik över skogsmark som inte är tillgänglig för virkesproduktion.

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv enligt skogsvårdslagens definition. Med andra ord är det skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, fjällbarrskog, träd- eller buskbevuxna myrar och glest trädbevuxna hållmarksområden. Brukandet av improduktiv skogsmark regleras i 13 a § skogsvårdslagen.

Regional fördelning

Där det är möjligt redovisas statistiken på de regionala indelningarna ovan och nedan den fjällnära gränsen, naturgeografiska regioner (SUS), landsdelar och län. Statistikens fyra former har olika förutsättningar för att redovisas på olika typer av regioner, beroende på skillnader i dataunderlag för beräkningar.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019. Skogsstyrelsen ansvarar för geodata över den fjällnära gränsen.

Naturgeografiska regioner (SUS)

En regionindelning som används för uppgifter om skogsmark. Indelning i fem naturgeografiska regioner anpassade till länsgränserna och den fjällnära gränsen. Indelningen gjordes i *Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken* (SUS) 2001. De regioner som används i statistiken har anpassats till gällande indelning för län och fjällnära gräns.

Landsdelar

En indelning av Sverige i fyra delar, anpassade efter länsgränserna. Arealen för varje landsdel motsvarar den sammanlagda arealen av de ingående länen. De områden som används i statistiken har anpassats till aktuell indelning för län.

Karta 6.1. Naturgeografiska regioner (SUS) och län

Fjällnära region (region 1):

Norrbottnens, Västerbottnens, Jämtlands och Dalarnas län ovan den fjällnära gränsen.

Nordboreal region (region 2):

Norrbottnens och Västerbottnens län nedan den fjällnära gränsen.

Sydboreal region (region 3):

Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län nedan den fjällnära gränsen.

Boreonemoral region (region 4):

Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.

Nemoral region (region 5):

Hallands, Blekinge och Skåne län.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Karta 6.2. Landsdelar och län

Norra Norrland:

Norrbottnens och Västerbottens län.

Södra Norrland:

Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län

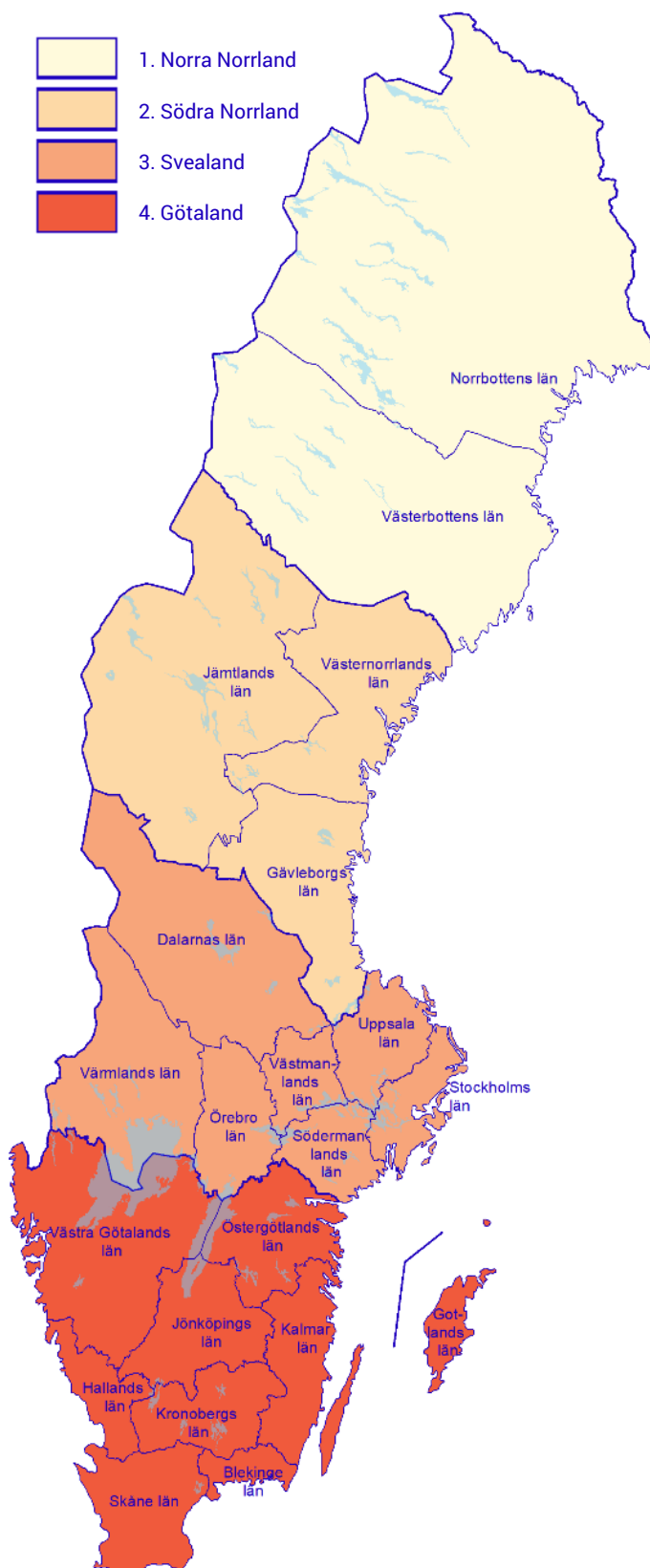
Svealand:

Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms och Södermanlands län

Götaland:

Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Blekinge och Skåne län.

Källa: SCB

Statistikens framställning

Formellt skyddad skogsmark

Följande koordinatsatta register och geodata har använts vid produktion av statistik över formellt skyddad skogsmark.

Tabell 6.1. Indata till officiell statistik över formellt skyddad skogsmark 2024-12-31

Register, innehåll i uttag	Datum för uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Registeransvarig
VIC Natur: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområde	2025-02-10	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2024-12- 31	Naturvårdsverket
VIC Natur: Natura 2000 SCI- och SPA-områden	2025-02-10	Beslutsdatum t.o.m. 2024-12- 31	Naturvårdsverket
VIC Natur: Naturreservat (beslutat och överklagat)	2025-01-09	Ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2024-12- 31	Naturvårdsverket
Skogsdataportalen: Skogligt biotopskyddsområde gällande och beslutade ej laga kraft	2025-02-10	Beslutsdatum t.o.m. 2024-12- 31	Skogsstyrelsen
Skogligt biotopskyddsområde, beslutade ej laga kraft	2025-02-10	Beslutsdatum t.o.m. 2024-12-31, lagakraftvunnet datum fr.o.m. 2025-01-01 samt områden som saknar lagakraftvunnet datum	Skogsstyrelsen
Nationalstadsparken	2025-02-11		Länsstyrelserna
VIC Natur: Naturvårdsverkets naturvårdsavtal	2025-01-02	Avtalsdatum start t.o.m. 2024-12-31, avtalsdatum slut fr.o.m. 2025-01-01	Naturvårdsverket
Skogsdataportalen: Skogsstyrelsens naturvårdsavtal inkl. vitryggsavtal s.k. Bergvikavtal	2025-02-13	Avtalsdatum t.o.m. 2024-12-31	Skogsstyrelsen
NO/NS-bestånd inom Sveaskogs ekoparker	2025-01-27		Skogsstyrelsen
VIC Natur: Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS ägda av Fortifikationsverket	2018-12-21, modifiering 2022-01-28		Naturvårdsverket
Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010	2020-10-12	2010-04-01	Naturvårdsverket
Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd", intrång och bidrag	2025-01-02 samt rättning med 2025-01-09	Avtalsdatum och beslutsdatum t.o.m. 2024-12-31	Naturvårdsverket
VIC Natur: Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk, endast områden med reservatsbeslut	2025-01-09		Naturvårdsverket
Topografi 10 Nedladdning, vektor: Län- och kommunindelning	Januari 2025		Lantmäteriet
Skogsdataportalen: Fjällnära gräns	2021-02-09		Skogsstyrelsen
Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad, version 1.1	2025-01-30	2018	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata tilläggsskikt produktivitet, version 1.1	2025-01-30	2018	Naturvårdsverket
VIC Natur: Markägarkartan	2024-02-26	2023	Naturvårdsverket

Naturvårdsregistret (NVR)

Enligt *Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken* ska länsstyrelsen föra ett register över formellt skyddade områden⁶ och andra förhållanden för naturvården i Sverige. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register, det så kallade Naturvårdsregistret (NVR). Det är källa till stora delar av den officiella och nationella statistiken om formellt skydd som presenteras i den här rapporten. Det används även till andra nationella sammanställningar. NVR utgör också grunden för internationell rapportering av skyddade områden.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur har Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. Naturvårdsregistret ersätter det tidigare registret och den så kallade NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria).

Uppgifter om formellt skydd är till stora delar hämtade från VIC-Natur, där bland annat NVR ingår. I början av statistikens produktionsår görs det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 31 december föregående år. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december det året. Statistik som produceras och publiceras under 2025, har referensdatum 2024-12-31.

Navet

Navet är Skogsstyrelsens ärendehandläggningssystem för områdesskydd. Det inkluderar samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Registret innehåller både administrativa data och geodata i form av polygoner för varje objekt. De biotopskyddsområden som ingår i statistiken har beslut som har vunnit laga kraft till och med den 31 december vid referensåret. De biotopskyddsområden som är beslutade men inte har vunnit laga kraft presenteras i en egen skyddsform inom formellt skydd.

Nationella marktäckedata (NMD)⁷

NMD är en kartering av Sverige, med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

⁶ Beslut enligt 7 kap. Miljöbalk (1998:808)

⁷ <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/nationella-marktackedata>

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Utöver baskarteringen finns tillägsskikt med kompletterande information om objekthöjd, objektäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Till statistiken över formellt skyddad skogsmark i den här rapporten har den andra versionen av NMD använts, med beteckning NMD 1.1 och basår 2018.

Sveaskogs bestandsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över bestandsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker.

Referensdatum

Statistiken redovisar formellt skyddad natur som vid datumet 2024-12-31 hade status laga kraft/gällande.

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det har delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade. Naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum men ej hade vunnit laga kraft, redovisas i en egen kategori.

Bearbetningar

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade. Inom Natura 2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat, inkluderas endast de delar som har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK).

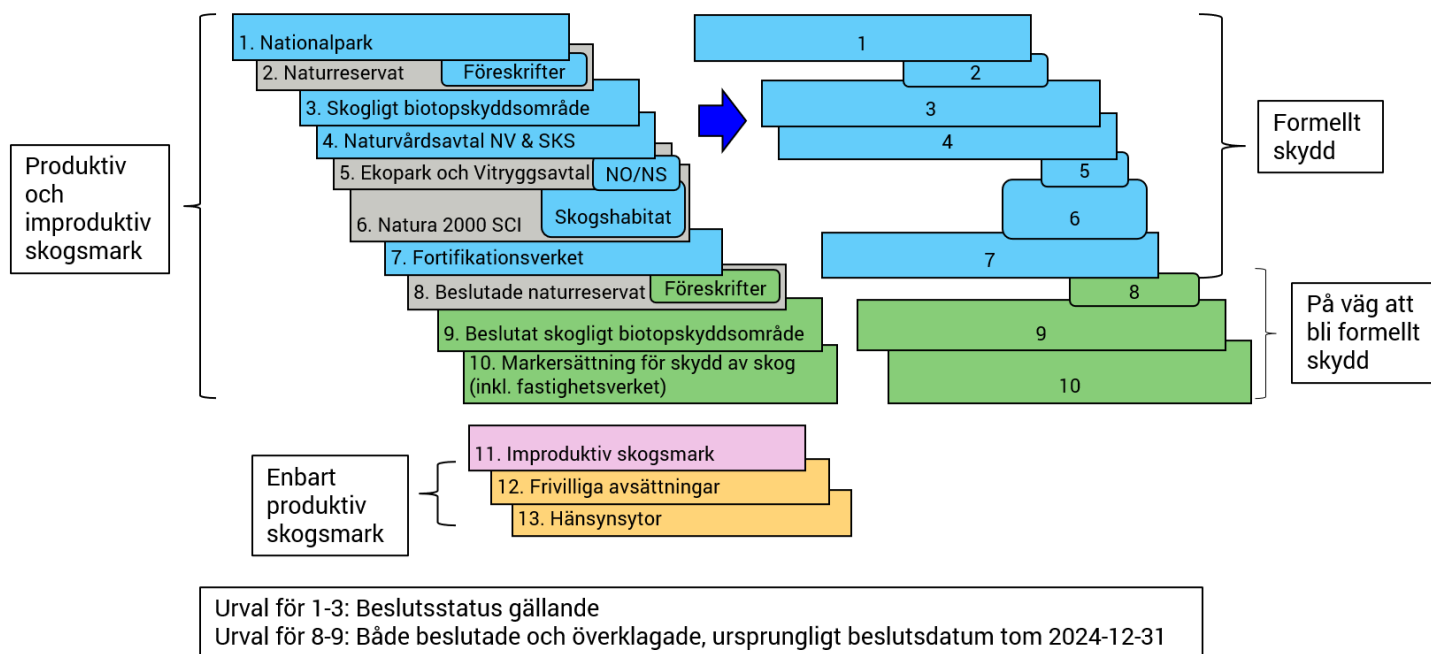
Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker inkluderar enbart arealerna inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO respektive NS). Områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett, så kallade vitryggsavtal, är en delmängd av Skogsstyrelsens naturvårdsavtal med undertyp Bergvikavtal. För Skogsstyrelsens naturvårdsavtal har undertyperna Bergvikavtal och Ekoparker valts bort för att undvika dubbelräkning, då dessa avtal finns registrerade i separata geodata.

Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk finns endast för de områden där det finns reservatsbeslut. För dessa har det gjorts en manuell justering av *markersättning för skydd av skog* (inklusive Fastighetsverket). För bidragsavtal inkluderas endast de områden som ligger inom gällande eller beslutade naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk. Det har även gjorts en rättelse för arealen intrångsersatt mark för reservatet Nynäs (NVRID 2001921), då hela det område som

intrångsavtalet täcker inte är skyddat mot skogsbruk. Intrångs-ersättningen har klippts mot den utökade föreskriftsfilen för området.

Nationella Marktäckedata (NMD) bas ogeneraliserad version 1.1 har använts för att ta fram areal för produktiv skogsmark och skogsmark totalt. De olika skyddsformerna har lagts samman enligt prioritetsordningen i Figur 6.1, så att överlappande ytor exkluderas och dubbelräkning av arealer inte görs. Där arealerna redovisas inklusive överlapp med andra skyddsformer, har överlapp mellan gällande och beslutade/överklagade naturreservat tagits bort, eftersom det kan röra sig om samma reservat som både är gällande och berörs av ett överklagat beslut.

Figur 6.1. Exkludering av överlappande arealer skogsmark

Källa: Naturvårdsverket, SCB

Nyttillkomna arealer

Nyttillkomna arealer inom formellt skyddad skogsmark är endast de områden som inte var med i föregående års statistik över formellt skyddad skogsmark. De räknas fram genom att föregående års formellt skyddade områden (2023-12-31), i form av geodata (digitala kartor), tas bort från data för årets formellt skyddade områden (2024-12-31). Det förekommer att en del av det som var skyddat föregående år, inte längre är det vid aktuellt referensår. Områden kan upphöra att vara skyddade eller flyttas mellan olika typer av skyddsformer. Det förekommer även rättningar av naturvårdsregistret, som påverkar tidigare års skyddade arealer. Därför går det inte att göra beräkningen genom att endast subtrahera aktuellt års arealer med föregående års arealer. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata.

Frivilliga avsättningar

Indata

Datainsamlingen för frivilliga avsättningar sker med tre olika metoder, beroende på typ av fastighetsägare. För några större fastighetsägare inhämtar Skogsstyrelsen geodata i sin helhet årligen. Det utgör cirka 45 procent av de frivilliga avsättningarna. För övriga certifierade skogsägare inhämtas arealuppgifter via en årlig enkät till den som innehar ett direktcertifikat eller ansvarar för ett gruppcertifikat inom FSC alternativt PEFC. Svaren bygger på uppgifter i certifikatinnehavarnas register. För icke certifierade fastighetsägare inhämtas arealuppgifter intermittent, senast via en ny undersökning som genomfördes 2018. Ungefär 16 procent av de frivilliga avsättningarna är från icke certifierad skogsmark.

Bearbetning

För de frivilliga avsättningar där det har funnits tillgång till geodata, har överlappsanalyser gjorts mot formellt skydd och mot ägoslagskarteringen i NMD. Ytor som överlappar formellt skydd, annat ägoslag eller improduktiv skogsmark har tagits bort.

För arealuppgifter som har inhämtats via enkät, har viss bearbetning behövts för att hantera totala och partiella bortfall. Det har gjorts genom användning av hjälpdata, imputering av tidigare års svar eller via medelvärdesimputering från övriga svarande. Bortfallet är mycket lågt.

Arealen frivilliga avsättningar för icke-certifierade markägare har beräknats via skattning av icke-certifierad produktiv skogsmark multiplicerat med andel frivilliga avsättningar för denna grupp, vid uppföljningen för år 2010. Den skattningen har använts fram till 2016. Därefter genomfördes en ny undersökning som har använts från 2018 och framåt.

Hänsynsytor

Indata

Skogsstyrelsen har inventerat hänsyn vid föryngringsavverkning regelbundet mellan 1999 och 2017 i undersökningen Polytax (P0/1). Där drogs ett stickprov av avverkningsanmälningar för föryngringsavverkning, enligt urvalsmetoden Probability Proportional to Size (PPS), i hänsynsuppföljningens slumpmässiga urval. Avverkning i ädellövskog ingick inte i urvalet. Avverkningsytorna inventerades före avverkning (P0) och sedan efter avverkning (P1), för att följa upp vilken hänsyn som hade lämnats. De typer av hänsyn som ingår i statistiken är hänsynskrävande biotoper, skyddszoner, samt övrig sparad mark med hänsynssyfte. Samtliga är inventerade efter föryngringsavverkning (P1). Impediment och hänsyn till kulturmiljöer ingår inte här.

Från 2016 fram till 2024 gjordes inventeringen i den nuvarande hänsynsuppföljningen, med 2024 som den sista säsongen för hänsynsuppföljningen.

De redovisade årtalen avser avverkningssäsonger och sträcker sig från försommar till försommar efterföljande år. Antalet inventerade objekt varierade i P1, men var mellan 600 och 700 från avverkningssäsongen 2009/2010 till 2012/2013. Därefter 250 till 350 vid de sista två säsongerna som inventerades. Det gäller också inventering av säsongerna runt 2016/2017. Vid de sista säsongerna, runt 2019/2020, har antalet inventerade objekt varit mellan 300 och 450. Även den totala mängden avverkningsanmälningar som inkommer till Skogsstyrelsen varierar från år till år, beroende på konjunktur, väder, skogsskador, med mera. Sedan 2010 har avverkningsanmälningarna varierat mellan 50 000 och 70 000 per år.

Bearbetning

Statistiken avser rullande treåriga medelvärden. För att kunna samredovisa hänsynsarealer med de andra tre formerna har säsongsnoteeringen i tabeller och figurer förenklats. Normalt redovisas midsäsongen för ett treårsmedelvärde, men i tabeller med statistik för alla fyra former finns behov av att ange enbart ett årtal. Det blir då det första året i midsäsongen som visas. Till exempel avser 2018 egentligen säsongerna 2017/2018, 2018/2019 och 2019/2020.

Med data från Polytax-inventeringen och hänsynsuppföljningen skattas andelen hänsyn, det vill säga arealen hänsyn i relation till föryngringsavverkad areal. De skattade andelarna hänsynsytor kombineras sedan med statistik om avverkad areal från Riksskogstaxeringen för att ge en hänsynsareal. Avverkad areal skattas av Riksskogstaxeringen som femårsmedelvärde.

I den här statistiken ska skattningar till och med 2024 redovisas. För att kunna ge en uppskattning om det senaste året har utvecklingen av hänsynsarealen hållits konstant från det senaste skattade värdet, midsäsong 2019/2020. Med det menas att samma andel hänsyn som ordinarie tidserie slutat på, midsäsong 2019/2020, har återanvänts för därpå följande år, med stöd av nya skattningar av slutavverkad areal från Riksskogstaxeringen. Efter treårsmedelvärdet för säsongen 2022/2023 saknas statistik om slutavverkad areal och de senaste hänsynsarealerna har adderats i två år fram till 2024. De senaste åren av adderingar revideras sedan i kommande beräkningar, när ett nytt treårsmedelvärde för avverkningsstatistik finns tillgängligt.

Om Riksskogstaxeringen reviderar tidigare skattningar för slutavverkad areal, behöver även skattningar för arealen hänsyn revideras. Diagram 4.2 visar slutavverkad areal från Riksskogstaxeringen med femårsmedel. Den visar därmed inte samma värden som används i beräkningen av arealer hänsynsytor.

Tidserien för skattningarna från Polytax-inventeringen har sin början kring år 2000. I de ackumulerade värden som redovisas ingår en uppskattning av hänsynen som har lämnats från 1993 till dess att skattningar från Polytax tar vid. Det gjordes tre enskilda utredningar där hänsynen inventerades; 1993, 1995 och 1997. För de mellanliggande åren har medelvärden av andelen hänsyn skapats. Inventeringarna från 1993 och 1995 inkluderade dock bara hänsynsytor som var mindre än 0,5 hektar. Det gör att hänsynsarealen är underskattad för perioden 1993 till 1996.

Ingen separat tidserie utan överlapp kan skapas för hänsynsarealen, eftersom inventeringar är baserade på ett stickprov och det saknas geografiska data för samtliga årtal och hänsynsytor. Hänsynen inventeras vid föryngringsavverkning på produktiv skogsmark. Därför bör inga överlapp finnas mot formellt skyddad mark eller improduktiv skogsmark. En uppskattning av överlapp mot frivilliga avsättningar gjordes i arbetet med SLU skogliga konsekvensanalyser (SKA15)⁸. Det visade att det fanns överlapp på motsvarande 1,6 procent av den slutavverkade arealen. Det motsvarar nästan 3 000 hektar vid en avverkad areal på 185 000 hektar. Studien gjordes på data som fanns för årtalen 2008 till 2012 från Polytax. Det finns inte tillräckligt underlag för att kunna bedöma hur överlapp för hela tidserien ser ut.

Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen

Indata

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är statistikansvarig myndighet för officiell statistik över *Skogarnas tillstånd och förändring*, där den totala arealen skogsmark i Sverige skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen. Det är en stickprovsundersökning till största delen baserad på fältinventering av provytor i hela landet.

Referensår

Statistiken visar femårsmedelvärde för perioden 2020 till 2024, där 2022 är mittår. Egentligt referensår för statistik över improduktiv skogsmark är således 2022. Det redovisas i de tabeller och diagram som endast innehåller statistik över improduktiv skogsmark. I de tabeller och diagram som visar alla fyra former tillsammans, anges det gemensamma referensåret 2024. För den improduktiva skogsmarken är det ett årtal som anges endast i denna rapport. I annan redovisning anges referensår 2022 för samma siffror. I diagram 1.3 kallas årtalen för ”rapportår”, för att tydliggöra detta.

⁸ <https://www.skogsstyrelsen.se/miljo-och-klimat/skogliga-konsekvensanalyser/skogliga-konsekvensanalyser-2015/>

Bearbetning

Sveriges totala skogsmarksareal, liksom produktiv och improduktiv skogsmark, skattas med hjälp av data från SLU Riksskogstaxeringen. För att ta bort arealer som överlappar formellt skydd, har SLU beräknat den improduktiva skogsmarkens andel av total skogsmark inom formellt skydd, med NMD 1.1 som underlag. Andelen har multiplicerats med skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen. Det ger arealen improduktiv skogsmark inom formellt skydd. Därefter har den totala skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen reducerats med areal improduktivt inom formellt skydd.

Beräkningen har utförts länsvis och ovan/nedan fjällnära gränsen. Därefter har regionernas och hela landets sammanlagda reducerade areal beräknats.

Statistikens kvalitet

Statistikens fyra former/delmängder skiljer sig åt avseende:

- juridik, innebörd och varaktighet
- metod för insamling av indata
- möjlighet att reducera överlapp mellan former och undvika dubbelräkning av arealer
- kvalitet och upplösning i dataunderlag

Med anledning av dessa skillnader, samt att statistiken inte är värderad i relation till nationella eller internationella mål, kan summeringar av de fyra formerna vara missvisande. I den officiella statistiken summeras de därför inte.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0605.

Formellt skyddad skogsmark

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet avseende geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras.

Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är samma. Uttag görs vid ungefär samma

tidpunkt inför varje års statistikproduktion. Fastställda rutiner för kontroll av registeruttaget tillämpas.

Navet

Enligt Skogsstyrelsens dokumentation håller databasen en god kvalitet. Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är samma. Jämförelser mot senare uttag från registret görs i regel inte.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker. Endast områden med målklass Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) har analyserats och medräknats i statistiken. Uppgifter och avgränsning i kartan kommer från Sveaskog.

Nationella marktäckedata (NMD)

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserskanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel (0,01 ha), med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark som till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket. Aktualiteten för data i NMD beror på de underliggande datakällorna. Kartan har aktualitet 2018. Ingående klasser, förväntad noggrannhet, produktivitet, fjällskog och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivningar⁹.

Definition av skogsmark

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som skogsmark har anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, där höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent definieras. Generaliseringen av data har anpassats för att i möjligaste mån skapa en avgränsning av skogsmark, en så kallad skogsmask, som är jämförbar med de regler som används i SLU Riksskogstaxeringen (RT). NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i RT och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i RT bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i RT och motsvarande areal i NMD stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av skogsmark i RT jämförs med NMD:s areal av

⁹ <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/nationella-marktackedata/ladda-ner-nationella-marktackedata/>

skogsmark, har NMD nationellt sett 4 procent mindre skogsmarksareal än RT. Jämförs tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad version, har NMD nationellt sett 2 procent mindre areal produktiv skogsmark än RT. Det finns större avvikelser på länsnivå.

Frivilliga avsättningar

Statistikens tillförlitlighet är god för det underlag som Skogsstyrelsen får i form av heltäckande kartmaterial (geodata). Eventuella överlapp med formellt skyddad skogsmark och andra ägoslag än produktiv skogsmark exkluderas utifrån Nationella marktäckedata, för att anpassa underlaget till Skogsstyrelsens definition av frivilliga avsättningar.

Svarsfrekvensen i enkäten är bra. Endast någon enstaka aktör med liten areal har totalt bortfall. Ytterligare några aktörer har partiellt bortfall, men det minskar varje år. Felaktiga svar hanteras via rimlighetskontroller, till exempel mot tidigare år. Svar som inte följer definitionen, som enbart produktiv skogsmark och ej överlappande mot formellt skydd, riskerar att ge en viss överskattning. Det hanteras via intermittenta kvalitetsstudier. I takt med att ny och mer komplett rapportering inkommer, reviderar Skogsstyrelsen tidigare års statistik.

För gruppen icke certifierade fastighetsägare görs intermittenta separata undersökningar. De står för cirka 16 procent av de frivilliga avsättningarna och senaste gången de undersöktes var 2018.

För närvarande pågår förändringsarbeten som kan komma att påverka den framtida statistiken. Idag är det inte möjligt att redovisa formen uppdelat på ovan och nedan den fjällnära gränsen och regionala jämförelser ska göras med försiktighet. Förhoppningen är att rapportering med geodata ska öka kontinuerligt.

Hänsynsytor

Tillförlitligheten anses totalt sett vara god. Resultaten presenteras som glidande treårsmedeltal för att kunna redovisas på landsdelsnivå. Statistikens tillförlitlighet är god för mätsäsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt 2016/2017 till 2019/2020, med data från Polytax och hänsynsuppföljningen, samt skattningar från enskilda uppföljningar 1993, 1995 och 1997. För dessa mätperioder är dataunderlaget baserat på inventering i skogen. Statistik för övriga årtal bör ses som preliminära eller prognoser.

Två kontrollinventeringar har utförts inom Polytax. Inventeringspersonalen har även gjort årliga kalibreringsövningar för att säkerställa inventeringens kvalitet. Kontrollinventering är utförd vid två tillfällen i den hänsynsuppföljning som treårsmedelvärdet 2016/2017 baseras på.

Hänsynsarealens felmarginal för hela landet har beräknats för säsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt för 2016/2017 till 2019/20.

Felmarginalen varierar beroende på hur många objekt som har blivit inventerade respektive år. Den varierar mellan 1,3 vid säsong 2000/2001, till 0,7 för säsong 2016/2017 till 2019/2020. Ingen egentlig trend går att utläsa.

Statistiken om ackumulerad hänsynsareal är baserad på andelsskattningar för hänsyn, som sedan kombineras med arealskattningar för slutavverkning. När ny och mer aktuell statistik om avverkad areal publiceras, innebär det att skattningarna för arealen hänsyn behöver revideras. Statistiken över avverkad areal är treårsmedelvärden. Därför kommer det för varje ny publicering att göras en justering av de två föreliggande referensåren av hänsynsareal. Det beror på att det nya och mer aktuella treårsmedelvärdet utgör grunden i beräkningen.

Det finns ingen utredning gjord om hänsynsyternas varaktighet över tid. Det innebär att inget avdrag har gjorts för hänsynsytor som eventuellt försvunnit under tidseriens gång, vilket troligtvis bidrar till att överskatta arealen hänsynsmark.

Improduktiv skogsmark

Data för årets redovisning bygger på en fullständig 5-årig insamlingsperiod, enligt nuvarande metod. Officiell statistik över skogsmark (produktiv och improduktiv skogsmark) publiceras årligen av SLU¹⁰ och nyttjas och återpubliceras delvis i den statistik som SCB publicerar i den här rapporten.

SLU Riksskogstaxeringen, skogsmark totalt

Statistikens tillförlitlighet för total skogsmarksareal är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,8 procent för hela landet, med 1–5 procent för regionerna.

Produktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal produktiv skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,9 procent för hela landet, med 1–7 procent för regionerna.

Improduktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal improduktiv skogsmark är god. Det statistiska medelfelet skattas till 2,4 procent för hela landet, med 4–12 procent för regionerna.

Den marginella ökningen av den totala arealen improduktiv skogsmark mellan rapportår 2023 och 2024 är inte statistiskt signifikant. Den minskade arealen improduktiv skogsmark *utanför* formellt skydd i

¹⁰ <https://skogsstatistik.slu.se/pxweb/sv/OffStat/>

Diagram 1.4 (*Ackumulerade arealer skogsmark totalt, utan överlapp mellan former, 2010 till 2024*) är således främst en konsekvens av att arealen improduktiv skogsmark inom formellt skydd har ökat. Av den anledningen redovisas inga tillkomna arealer improduktiv skogsmark i tabellerna 1.4, 1.5 och 1.6.

Förändringar jämfört med föregående års statistik

Formellt skyddad skogsmark

Från och med 2024 års statistik hämtas uppgifter om biotopskyddsområden i skogsmark från Skogsstyrelsens dataportal, Navet. Där saknas uppgift om datum för gällande/laga kraft, vilket betyder att datauttaget baseras på beslutsdatum från och med 2024. I bearbetningen görs justeringar med hjälp av specialbeställd information från Skogsstyrelsen om gällandedatum för varje område.

Frivilliga avsättningar

Flera uppgiftslämnare har utfört kvalitetssäkring av sina databaser, vilket har gett förbättrat underlag till statistiken.

Hänsynsytor

Skogsstyrelsen har genomfört följande kvalitetsförbättrande åtgärder för statistiken om hänsynsytor:

- Den senaste skattningen om slutavverkad areal avser mittåret som är 3 år bakåt i tiden. Därefter antas slutavverkad areal vara densamma. När ny skattning görs året därpå, behöver alla de tre senaste åren revideras igen.
- Skattning av treårsmedelvärde för andelen hänsyn från och med mittåret 2016/17 har beräknats med nya data från Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning. Tidigare var det senaste uppmätta värdet från 2014/2015. Det betyder att de mellanliggande åren har behövt knytas samman med en modelluppskattning. För åren efter 2019/2020 antas andelen hänsyn vara konstant. Det betyder att arealen hänsyn revideras för alla åren efter 2019/2020.

Revideringar

Revideringar avser ändring av tidigare publicerade värden, på grund av kvalitetsförbättringar. Statistik för tidigare år har reviderats, enligt punkterna nedan. Jämförelser över tid ska inte göras med äldre rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas:

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI06_05/SkyddSkogFrivillig/

- Hänsynsytor: Mindre förändringar utifrån SLU Riksskogstaxeringens revideringar av slutavverkad areal. Berör referensåren 2019 till 2023.

- Improduktiv skogsmark, reviderat 2022 och 2023. Eftersom SLU:s statistik avser femårsmedelvärden, blir det en eftersläpning på två år för statistiken över improduktiv skogsmark. Samma värden presenteras för de senaste tre åren, för att få jämförbara värden med de andra tre formerna i statistiken.

Det är vanligt med revideringar även för statistiken om frivilliga avsättningar, men det har inte gjorts i samband med publicering av 2024 års statistik.

Bra att veta

Information hos andra myndigheter

Kartverket Skyddad Natur
Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för den officiella statistiken över Skyddad natur.

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverket

På Naturvårdsverkets webbplats finns information om olika typer av formellt skydd, processen vid bildande av skydd, med mera.

Skogsstyrelsen, formellt skydd

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om de biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som myndigheten tecknar med skogsägare. Flera faktorer leder till en skillnad mellan Skogsstyrelsens och SCB:s statistik:

- SCB:s statistik avser gällandedatum (laga kraft) för objekten. Skogsstyrelsen använder beslutsdatum och inkluderar därmed fler objekt och arealer än SCB, även när samma referensdatum används.
- SCB:s statistik inkluderar så kallade vitryggs- och ekoparksavtal, samt naturvårdsavtal tecknade med kommuner och länsstyrelser. Det ingår inte i Skogsstyrelsens statistik.
- Skogsstyrelsen baserar sina arealuppgifter på information i register, medan SCB:s statistik baseras på ny arealberäkning med hjälp av geodata.
- SCB räknar bort överlappande arealer. Det gör inte Skogsstyrelsen.

Tabell 6.2. Orsak till skillnad i statistik över biotopskydd och naturvårdsavtal

Typ av orsak	SCB	Skogsstyrelsen
Tidpunkt	Gällande/Laga kraft	Beslutsdatum
Beräkning av arealer	Geodata	Arealer i register
Överlappsanalys	Ja	Nej
Ingår ekoparker och vitryggsavtal (No/Ns)	Ja	Nej
Ingår avtal med kommuner och länsstyrelser	Ja	Nej

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

SLU producerar och publicerar officiell statistik om Sveriges skogsmark, inom undersökningen Riksskogstaxeringen. Uppgifterna publiceras bland annat i den årliga publikationen Skogsdata, tillsammans med ett aktuellt tema. Tema i 2025 års version av Skogsdata är *Tillväxt, avverkning och naturlig avgång*.

Tips vid användning av statistiken

Begrepp inom statistiken kan skilja sig åt beroende på i vilket sammanhang och med vilket syfte som uppgifterna har tagits fram. Därför är det viktigt att förstå och vara uppmärksam på vilka definitioner och i vilka sammanhang som statistiken förekommer. Dessa begrepp är viktiga att känna till i användningen av statistiken:

Tabell 6.3. Relationer mellan begrepp i statistiken

Naturreservat med gällande/laga kraft- vunnet beslut	Arealer för markersättningar/marklösen för bildande av naturreservat
Arealer med föreskrifter mot skogsbruk	Areal utan föreskrifter mot skogsbruk
Skyddad skogsmark totalt	Skyddad produktiv skogsmark
Skyddad natur ovan gränsen för fjällnära skog	Skyddad natur nedanför gränsen för fjällnära skog
Överlapp mellan skyddsformer. Inom samma skyddsform eller mellan olika skyddsformer. Natura 2000 överlappar ofta nationalparker eller naturreservat.	

Markägare, klassificeringar i statistiken

Statistik över markägare redovisas för formerna formellt skydd, frivilliga avsättningar och hänsynsytor. Klassificeringen av markägare skiljer sig åt mellan formerna, beroende på att olika dataunderlag har använts i bearbetningen. Information om markägare inom formellt skydd hämtas från Naturvårdsverkets register Markägarkartan. Markägare för frivilliga avsättningar och hänsynsytor hämtas från Skogsstyrelsens register. Följande två tabeller beskriver vad som ingår i statistikredovisningen för formellt skyddad skogsmark (baserad på Markägarkartan) respektive frivilliga avsättningar och hänsynsytor (baserade Skogsstyrelsens data).

Tabell 6.4. Kategorier markägare inom statistik över formellt skyddad skogsmark
Redovisning i Diagram 2.7, Tabell 2.8 och 2.9

Namn på kategori	Innehåll
Aktiebolag, exklusive Sveaskog	Samtliga aktiebolag som taxerar för minst 1 000 hektar skogsmark, exklusive bolag tillhörande koncernen Sveaskog.
Sveaskog	Bolag tillhörande koncernen Sveaskog.
Statliga verk och myndigheter	Statliga verk och myndigheter, exklusive Fortifikationsverket.
Övriga	Allmännings- och besparingsskogar
	Svenska kyrkan och andra trossamfund

Namn på kategori	Innehåll
	Kommuner
	Regionala naturvårdsstiftelser
	Regioner
	Övriga (Handelsbolag, Kommanditbolag, gemensamhetsskogar, stiftelser, fonder och föreningar)
Utanför Markägarkartan	Fastigheter med oklassificerad ägarkategori (Fortifikationsverket)
	Privata skogsägare: Fysiska personer, dödsbon
	Markägare som taxerar för mindre än 1 000 hektar skogsmark

Tabell 6.5. Kategorier markägare inom statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor

Redovisning i Tabell 3.2 och Diagram 4.3

Namn på kategori	Innehåller
Enskilda	Fysiska personer, dödsbon
	Bolag som inte är aktiebolag
Övriga*	Svenska statliga myndigheter, fonder, stiftelser, med mera, i vars uppdrag ingår att förvalta statlig svensk skogsegendom. Inklusive Fortifikationsverket
	Statsägda aktiebolag, vars aktier till mer än 50 procent förvaltas av svenska Regeringskansliet. Inklusive Sveaskog AB.
	Övriga allmänna ägare: Svenska kommuner, regioner, regioner, samt av dessa ägda aktiebolag (mer än 50 procent av aktierna), stiftelser, fonder, med mera.
	Privatägda aktiebolag, som inte är statsägda och inte heller av kommuner eller regioner ägda aktiebolag enligt definitionen under Övriga allmänna ägare.
	Övriga privata ägare: Religiösa samfund inklusive Svenska kyrkan, stiftelser, fonder, ekonomiska och ideella föreningar, bysamfälligheter, gemensamhetsskogar, allmänningar, besparingsskogar, pensionsfonder, häradsallmänningar, med mera.

*I statistiken över frivilliga avsättningar görs även särredovisning av Sveaskogs arealer.

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land

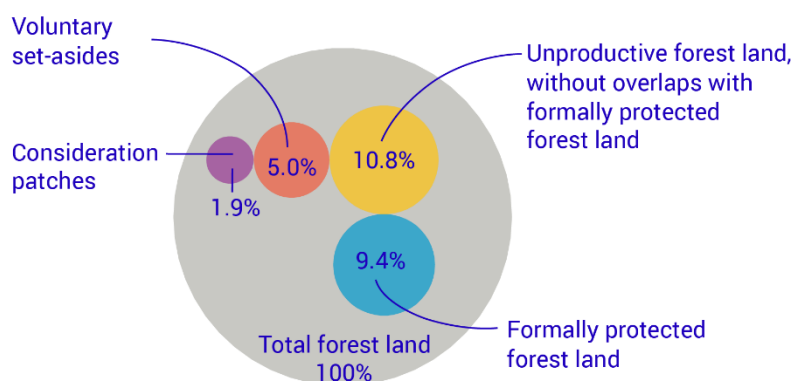
Summary

Forest land is the dominating type of land in Sweden. According to Swedish National Forest Inventory statistics, forest land accounts for 28 million hectares, which corresponds to 68 percent of Sweden's total land area. This high proportion of forest land makes Sweden, second only to Finland, the country in Europe with the highest proportion of forest land in relation to its total land area.

This report presents coherent statistics on various aspects of forest land in Sweden. The statistics are divided into four types:

- Formally protected forest land
- Voluntary set-asides
- Consideration patches
- Unproductive forest land

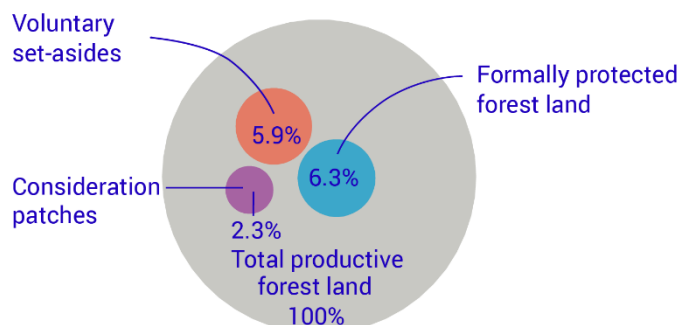
Types of forest land in the statistics, as a percentage of all forest land 2024

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences.

The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Types of productive forest land, as a percentage of all productive forest land 2024

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences.

The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Formally protected forest land comprises more than 2.5 million hectares, of which more than 1.4 million hectares are productive forest land. This corresponds to 6.3 percent of Sweden's total productive forest land and 9.4 percent of the total forest land.

Formally protected forest land is protected through various forms of protections, governed by laws and other regulations on forestry. It includes areas within national parks, nature reserves, habitat protection areas, nature conservation agreements and Natura 2000 with designated forest habitats. Nature reserves and habitat protection areas that have been decided on but do not yet apply, are also included. Furthermore, land compensation for future nature reserves is included, as well as areas under an agreement between Swedish Environmental Protection Agency and the Swedish Fortifications Agency.

Voluntary set-asides account for nearly 1.4 million hectares of Sweden's productive forest land, which corresponds to 5.9 percent of Sweden's total productive forest land and 5.0 percent of the total forest land. Voluntary set-asides refers to smaller areas of productive forest land for which the landowner has voluntarily decided not to carry out measures that can damage natural values, the cultural environment or social values. These areas must be documented in a management plan or similar.

According to calculations, consideration patches account for more than 0.5 million hectares, which corresponds to 2.3 percent of Sweden's productive forest land and 1.9 percent of the total forest land. Consideration patches refer to smaller areas of productive forest land that have been designated for regeneration felling, voluntarily by the landowner or pursuant to the Forestry Act.

Unproductive forest land amounts to almost 4.4 million hectares in total. Unproductive forest land without formal protection amounts to 3

million hectares, corresponding to 10.8 percent of Sweden's total area of forest land. Unproductive forest land refers to forest land that, on average, is not able to produce more than one cubic metre of wood per hectare and year. Examples of unproductive forest land are trees on wetlands and mountainous impediments, as well as large parts of the mountain birch forest.

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land, 2024

Areas are rounded to even 100s

Forms	Areas in hectares, without overlapping areas		Share (%) of Sweden's total forest land	
	Productive forest land	Total forest land	Productive forest land	Total forest land
Formally protected forest land	1 444 500	2 524 900	6.3	9.4
Voluntary set-asides	1 391 700	1 391 700	5.9	5.0
Consideration patches	545 200	545 200	2.3	1.9
Unproductive forest land, without overlaps with formal protection	0	3 017 400	0.0	10.8

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency, and the Swedish University of Agricultural Sciences.

Statistics on formally protected forest land are calculated based on the Swedish register on areas protected by the Environmental Code (NVR) and Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1).

Overlap between formal protection and unproductive forest land is estimated and excluded based on a hierarchy, starting with formally protected forest land.

The statistics do not show overlap between voluntary set-asides and other types. Overlap may exist but has not been studied thoroughly enough to be presented.

The total area of forest land has been retrieved from the Swedish National Forest Inventory. It is used for calculating the proportion of voluntary set-asides, consideration patches, and unproductive forest land. The proportion of formal protection is calculated using total areas according to Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1).

The area of consideration patches are preliminary estimates based on the most recent definitive five-year average value in 2019/2020.

Unproductive forest land refers to the Swedish National forest Inventory's five-year average value for the period 2020 to 2024, in which 2022 is the middle year. Areas on productive forest land cannot occur, according to the definition of unproductive forest land.

Areas and percentages of the four types are not summed in the official statistics. This is due to several factors, including major legal distinctions between the types concerning how they can affect land use on the area where they are located. The methods used to calculate the areas also differ greatly, mainly based on which data is available as a basis for the statistics. Furthermore, these statistics are not measured in relation to national or international goals. All this means that aggregates may be misleading.

Areas without overlap between the different types for forest land are calculated based on the formal protection, which is presented in its entirety. The statistics only show voluntary set-asides and

consideration patches on productive forest land, and thus cannot overlap with unproductive forest land. Therefore, the statistics only show overlap between formal protection and unproductive forest land, in which overlapping areas have been removed from the unproductive forest land.

List of terms

art- och habitatdirektivet	habitat directive
biotopskyddsområde i skog	habitat protection area in forest land
formellt skyddat	formally protected
Fortifikationsverket	Swedish Fortifications Agency
frivilliga avsättningar	voluntary set-asides
fågeldirektivet	bird directive
föreskrifter mot skogsbruk	regulations against forestry
gällande/laga kraft	valid by law
hänsynsytor	consideration patches
improduktiv skogsmark/impediment	unproductive forest land
inomstatlig överenskommelse	agreement between government agencies
Jordabalken	Land Code
Lantmäteriet	Lantmäteriet, the Swedish mapping and cadastral agency
länsstyrelsen	County Administrative Board
markersättning	land compensation
Miljöbalken	Environmental Code
miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark	national park
Nationella marktäckedata (NMD)	Swedish data on land cover mapping
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturgeografiska regioner (SUS)	Swedish geographical regions
naturreservat	nature reserve
naturresurslagen	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
Naturvårdsregistret (NVR)	Swedish register on areas protected by the Environmental Code
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency
nedan fjällnära gräns	below the subalpine border
ovan fjällnära gräns	in the subalpine region
permanent formellt skydd	permanent formal protection

produktiv skogsmark	productive forest land. Under the Forestry Act, productive forest land is defined as forest land that, according to generally accepted criteria, can produce on average of at least one cubic metre of wood per hectare and year.
Riksskogstaxeringen	The Swedish National Forest Inventory
skogsmark	forest land. Under the Forestry Act (1979:429), forest land is defined as a coherent area in which trees are higher than five metres and the crown cover is more than ten percent or there are conditions to attain this height and crown cover without production-enhancing measures. This definition has been valid since 2008 when it was changed (SFS 2008:662) in order to harmonize the Swedish definition of forest land with the international one. The area of forest land in Sweden became larger according to the new definition compared to the old one (Loman, 2011).
Skogsstyrelsen	The Swedish Forest Agency
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
skyddsform	form of protection
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Swedish University of Agricultural Sciences
tidsbestämt formellt skydd	time-limited formal protection

SCB beskriver Sverige Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.